

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Koira kouluavustajana

Eläinavusteinen pedagogiikka kouluympäristössä

Kaisu Halme

Nuorisotyön ja kansalaistoiminnan koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 11 / 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisötyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Kaisu Halme	Sivumäärä 41 ja 4 liitesivua
Työn nimi Koira kouluavustajana – eläinavusteinen pedagogiikka kouluympäristössä	
Ohjaava(t) opettaja(t) Kimmo Lind	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Kainuun ammattiopisto (KAO)	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyö Koira kouluavustajana – eläinavusteinen pedagogiikka kouluympäristössä on laadullinen tutkimus eläinavusteisen pedagogiikan hyödyistä ja mahdollisuuksista kouluympäristössä. Tutkimusmenetelminä käytetään sekä osallistuvaa että tarkkailevaa havainnointia ja haastattelua. Työn tilaaja on Kainuun ammattiopisto, missä on tehty myös työn käytännön osuus.</p> <p>Opinnäytetyössä käydään läpi eläinavusteisen pedagogiikan teoriaa, historiaa, nykyhetken tilaa sekä mahdollisuuksia. Kouluympäristöä tarkastellaan sosiaalipsykologisesta näkökulmasta, ja eläinavusteisen pedagogiikan hyötyjä perustellaan opiskelijoiden yleisellä henkisellä hyvinvoinnilla ja opiskelumotivaatiolla. Työssä avataan eläinavusteisen pedagogiikan käsitteitä, sekä Green care -toimintaa.</p> <p>Eläinavusteisen toiminnan suurimmat hyödyt kouluympäristössä tulevat eläimen sosiaalipsykologisista vaikutuksista. Koululaitoksen tarkoitus on teoreettisen tiedon ja koulutuksen tarjoamisen lisäksi opiskelijoiden henkisen hyvinvoinnin tukeminen. Tähän on kouluilla olemassa useita menetelmiä ja toimintatapoja, joihin myös eläinavusteinen pedagogiikka lukeutuu. Pedagogisen hyvinvoinnin tukemisen lisäksi eläinavusteinen pedagogiikka tarjoaa useita oppimista ja opiskelua edistäviä menetelmiä.</p> <p>Työssä käsitellään käytettävän koiran ominaisuuksia ja siltä vaadittavia asioita, sekä pohditaan eläinavusteisen pedagogiikan tulevaisuutta ja suuntaa Suomessa.</p>	
Asiasanat Eläinavusteinen pedagogiikka, koira-avusteinen toiminta, koulu, sosiaalipsykologia	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Civic activities and youth work

ABSTRACT

Author Kaisu Halme	Number of Pages 45
Title Dog as a school helper - Animal-assisted pedagogy in school environment	
Supervisor(s) Kimmo Lind	
Subscriber and/or Mentor Kainuu vocational college	
Abstract <p>“Dog as a school helper – Animal-assisted pedagogy in school environment” is a qualitative research about educational benefits and opportunities of animal-assisted pedagogy in schools. The research methods used are participating observation and interviews. Subscriber of the work is Kainuu vocational college, where also was made the practical part of the work.</p> <p>The thesis goes through animal-assisted pedagogy’s theory, history, current status, as well as opportunities. The school environment is considered in the social psychological point of view. Animal-assisted pedagogy’s benefits are justified by the students mental well-being and motivation for studying. The thesis opens up animal-assisted pedagogy and green care concepts.</p> <p>The greatest benefits of animal-assisted activities come from the social psychological impact of the animal. School system’s purpose is not just to provide theoretical knowledge, but also take care of students mental well-being. There are several methods and practices that give answers to this challenge, which also include animal-assisted pedagogy. In addition to supporting pedagogy well-being of students, animal-assisted pedagogy provides a number of methods to promote learning and studying.</p> <p>Thesis views features that are required from a dog used as a school’s working dog. Thesis also discuss about the future of animal-assisted pedagogy in Finland.</p>	
Keywords Animal-assisted pedagogy, dog-assisted pedagogy, school, social psychology	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TILAAJA JA OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	6
3 ELÄINAVUSTEINEN PEDAGOGIIKKA	7
3.1 Käsitteet	9
3.2 Koira tunteiden tulkitsijana	10
3.3 Green care	13
3.4 Koulu toimintaympäristönä	14
4 TUTKIMUSMENETELMÄT	16
4.1 Havainnointi	17
4.2 Haastattelu	18
5 KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS	20
5.1 Puutarha-alan ryhmä	20
5.2 Eläintenhoitajien ryhmä	21
5.3 Liiketalouden ryhmä	23
5.4 Logistiikan ryhmä	24
5.5 Kuraattorin tapaamiset	25
6 HAASTATTELUT	27
7 TULOKSET	29
7.1 Etiikka	34
7.2 Hyödynnettävyys	35
7.3 Jatkotutkimuskysymykset	36
8 POHDINTA	37
LÄHTEET	40
LIITTEET	42

1 JOHDANTO

Tämän tutkimuksen tavoitteena on tuoda esille eläinavusteisen pedagogiikan mahdollisuuksia ja hyötyjä kouluympäristössä. Kyseessä on laadullinen tutkimus, joka on tehty Kainuun ammattiopistossa syksyllä 2016, pääosin Seppälän luonnonvara-alan toimipisteessä. Miten koira voidaan hyödyntää koulussa opiskelijoiden ja opiskelun tukena, ja mitkä ovat sen hyödyt? Näihin kysymyksiin pyrin työssäni vastaamaan.

Onnekkain sattuman seurauksena olen syntynyt koiraharrastajaperheeseen. Lapsuudenkodissani maalla meillä oli useita koiria, jotka opettivat minut pienestä asti ymmärtämään ja kunnioittamaan niiden välitöntä, suorasukaista, sanatonta kieltä. En ole päivääkään elänyt ilman koira, mikä tarkoittaa kahtakymmentäkahdeksaa täyttä ja yhtä puolikasta vuotta. Tähän päivään mennessä lapsuudenkotini koirien tehtävää ovat jatkaneet useat omani, jotka rehellisesti sanottuna ovat muokanneet ja sanelleet koko tähänastisen elämäni. Omat toisen asteen opintoni olen viettänyt niin ikään koirien parissa, ja valmistuin vuonna 2008 kennelalalle suuntautuneeksi maaseutuuyrittäjäksi. Uskallan väittää, että syvä ymmärrys ja ammattitaito eläinten käyttäytymisestä on antanut minulle paljon ajatuksia ja näkökulmia myös ihmismielen ymmärtämiseen.

Lähes mitä tahansa eläintä on mahdollista käyttää apuna eläinavusteisessa toiminnassa, mutta tässä työssäni keskityn eläinavusteisen pedagogiikan esittelyn jälkeen pelkästään koiraan. Oma perehtymiseni antaa minulle eniten työkaluja toimia nimenomaan koiran kanssa. Työn laadun takaamiseksi on ehdottoman tärkeää, että eläimen kanssa työskentelevä ihminen tuntee käyttämänsä eläimen lajityypilliset piirteet ja käyttäytymismallit.

Koululaitos muuttuu muun maailman mukana ja on jatkuvasti uusien haasteiden, mutta samalla myös mahdollisuuksien edessä. Opettajien ja muiden kouluissa työskentelevien ammattilaisten tulee vastata haasteeseen, ja kehittää jatkuvasti uusia toimintatapoja. Koulun tehtävä sivistyksen jakamisen keskukselta on ajan myötä muuttunut yhä enemmän nuorten hyvinvoinnin ja tukemisen turvaajaksi. Nuorten integroiminen yhteiskuntaan, sosiaalinen vahvistaminen sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen oppiminen ovat yhä suuremmissa roolissa nuoren opintien

aikana. (Meriläinen 2008, 111-112) Juuri näihin asioihin eläinavusteinen toiminta pureutuu.

Opinnäytetyöni on erittäin ajankohtainen. Eläinavusteisesta toiminnasta tehdyt ammattikorkeakoulu- ja yliopistotutkimukset lisääntyvät (Färm 2013, Theseus julkaisuarkisto 2016) samaa tahtia sen suosion ja tunnettuuden kanssa. Siitä huolimatta eläinavusteiseen toimintaan liittyy edelleen paljon ennakkoluuloja ja virheellisiä oletuksia.

Työn yhteys toimialaan on selkeä. Yhteisöpedagogin ammattitaidon keskeisiä sisältöjä ovat muun muassa hyvinvoinnin ja osallisuuden tukeminen, monimuotoiset toiminta- ja kasvuympäristöt, syrjäytymisen ehkäiseminen sekä yhteisöllisyyden vahvistaminen. (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2016) Samat teemat toistuvat niin koulumaailmassa, kuin lähes kaikessa nuorisotyössä. Eläinavusteisen toiminnan suurin tavoite on nimenomaan ryhmän tai yksilön vahvistaminen ja tukeminen, niin henkisesti kuin toiminnallisuuden kautta fyysisestikin. Koulumaailma kuuluu vahvasti yhteisöpedagogin ammattialaan niin kohderyhmänsä kuin tavoitteidensakin puolesta. Eläinavusteinen pedagogiikka on erinomainen menetelmä vastaamaan hyvinvoinnin tukemisen haasteisiin, niin koulussa kuin muissakin ympäristöissä.

Toivon että opinnäytetyöni tuo lisäarvoa ja todistetta eläinavusteisen pedagogiikan hyödyistä opetuksen ja oppimisen tukena. Eläimen välittömän läsnäolon hyödyt ovat korvaamattomat, eikä sen vaikutuksia voida korvata. (Haastattelu)

2 TILAAJA JA OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Kainuun ammattiopisto (KAO) järjestää toisen asteen ammatillista koulutusta sekä nuorille että aikuisille. Koulutusta löytyy hyvinvointi-, liiketalous, kulttuuri-, luonnonvara-, matkailu-, ravitsemis-, talouden, tekniikan ja liikenteen aloilta. Kainuun ammattiopistossa voi opiskella perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintoja. Lisäksi KAO:lla järjestetään erilaisia yritysten ja yhteisöjen tarpeisiin soveltuvia koulutuksia. KAO:n toimipisteet sijaitsevat Kajaanissa, Vuokatissa, Kuusamossa ja Kuhmossa.

Aikuiskoulutuksen toimipisteitä löytyy lisäksi Sotkamosta, Suomussalmelta ja Vantaalta. (Kainuun ammattiopisto 2016)

Kainuun ammattiopisto on luonut YritysAmis –hankkeen, jonka tarkoituksena on uusi, työelämälähtöinen pedagoginen toimintamalli. YritysAmis painottaa koulutusohjelmissaan tekemällä oppimista, ja esimerkiksi luonnonvara-alan toimipisteeltä Seppälästä löytyykin laajat toimintaympäristöt opiskelijoille. Opiskelijat pyritään siis viemään omiin työympäristöihinsä myös yleisaineiden tunneilla eli he voivat opetella samaan aikaan puutarhalla kasvien ruukuttamista ja kieliä. (YritysAmis 2016)

Luonnonvara-ala toimii Green care –ideologiaa toteuttaen, ja esimerkiksi eläintenhoitajaopiskelijoiden koulutukseen kuuluu yhtenä kurssisisältönä hyvinvoinnin tuottaminen eläimen avulla. Opiskelijat käyvät koirien kanssa muun muassa kirjastossa, jossa heidän koiransa toimivat lukukoirina, ja koirille voi käydä lukemassa ennalta sovittuina päivinä. Lukukoiratoimintaa on useissa kirjastoissa ympäri Suomen. Samoin he vierailevat päiväkodeissa ja vanhainkodeissa, joissa asukkaat saavat silitellä koiria. Toiminnan tarkoituksena on lisätä kulloisenkin kohderyhmän hyvinvointia eläinten avulla.

Tavoitteena opinnäytetyölläni on tarkastella eläinavusteisen toiminnan mahdollisuuksia ja tarvetta kouluissa. Kouluympäristö tuo jonkin verran haasteita eläinten käyttämiseen, mutta niiden hyödyt opiskelijoiden koulunkäynnin tukena ovat huomattavat. Käytännöntyöni selostuksessa ja tutkimuksen tuloksissa selviää juuri tämän kyseisen työn merkitys.

3 ELÄINAVUSTEINEN PEDAGOGIIKKA

Eläimet, samoin kuin ihmiset, vaistoavat toistensa tunteet ja viretilan. Rauhallisen itsevarma ja vakaa ihminen rauhoittaa ympäristönsä olemuksellaan yhtä tehokkaasti kuin hermostunut, hektinen ja levoton ihminen tuottaa levottomuutta. Ryhmän yksilö saattaa muuttaa olemuksellaan koko muun ryhmän energian. Tähän vaikuttavat

tietysti myös ryhmän rakenne, kehitysvaihe sekä turvallisuus. Tätä ajatusta vireen ja tunnetilan vaikutuksesta käytin hyväkseni työskennellessäni ryhmien kanssa.

Eläimen avulla on mahdollista oppia ymmärtämään oman olemuksen ja toiminnan seurauksia, viretilan ja stressintason säätelyä sekä lukemaan ympäristöä.

(Alasorvari, Hopiavuori 2014, Ikäheimo 2013, 22-30) Nämä taidot ovat erittäin merkityksellisiä sujuvassa, jokapäiväisessä vuorovaikutuksessa.

Eläinavusteinen pedagogiikka ei ole uusi menetelmä, mutta siitä on vähän suomeksi kirjoitettua kirjallisuutta. Aiheesta löytyy kuitenkin huomattava määrä tutkimuksia muun muassa opinnäytetöiden muodossa. Yhdysvalloissa eläimen ja ihmisen vuorovaikutusta ja suhdetta on tutkittu huomattavan laajasti ja kattavasti myös fysiologisella tasolla. Esimerkiksi Yhdysvaltalaisessa koulussa tehtiin tutkimus, jossa seurattiin kahta koetilanteeseen osallistunutta ryhmää. Toisessa koetilanteessa läsnä oli pelkästään kokeen valvoja, ja toisessa tämän lisäksi myös koira. Opiskelijoilta mitattiin sekä verenpaine että pulssi ja tulosten perusteella koiran läsnäolo rauhoitti heitä huomattavasti. (Ikäheimo 2014, 186)

Eläinavusteinen toiminta on jatkuvasti kasvussa. Avustajakoirat toimivat ohjaajansa käsinä, kun taas terapia-, kasvatusta- ja kuntoutuskoirat tukevat ihmisen henkistä hyvinvointia. Eläimen hyödyt varsinkin erityisryhmien kanssa ovat kiistattomat, mutta silti eläinten käyttö on Suomessa monissa instituutioissa vielä vähäistä, ja perustuu enimmäkseen vapaaehtoistoimintaan.

Eläinavusteisessa toiminnassa käytettävät koirat voivat olla kenen tahansa tavallisia kotikoiria. Kuitenkin esimerkiksi Kennelliiton Kaverikoiratoiminta vaatii koirakon suorittavan Suomen Kennelliiton Kaverikoira -testin hyväksytysti. Kaverikoiria käytetään koulujen lisäksi muun muassa päiväkodeissa ja erilaisissa laitospäiväryhmissä kuten vanhainkodeissa ja sairaaloissa. (Suomen Kennelliitto 2016). Samalla ajatuksella toimivaa vapaaehtoistoimintaa ovat tehneet useat eri yhdistykset ja järjestöt useiden vuosien ajan.

Vapaaehtoistoiminnan lisäksi koiria käyttävät työssään sosiaali- ja terveysalan sekä kasvatustyön ammattilaiset. Koirat kasvatusta- ja kuntoutustyössä ry järjestää työkäytössä oleville ja siihen aikoville koirille soveltuvuustestejä, joista koira voi saada virallisen hyväksynnän työkoiraksi. Yleisesti työhön käytettävän koiran ei

tarvitse olla soveltuvuuskokeen käynyt saadakseen toimia työtehtävissä. Kuitenkin saadakseen yhdistyksen diplomin koiranohjaajan tulee olla alansa koulutettu ammattilainen, ja hänen tulee osallistua Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n kursseille. Kyseessä on voittoa tavoittelematon yhdistys, jolla on eettiset ohjeet toimintaansa liittyen. (Kasvatus- ja kuntoutuskoirat ry 2016)

Lemmikit ovat ihmisiä yhdistävä tekijä. Työpaikan kahvipöydässä puhe kääntyy helposti lemmikkien edesottamuksiin. Ei kuitenkaan tarvitse olla eläinihminen ollakseen myönteinen eläimiä kohtaan. Pääsääntöisesti ihmiset suhtautuvat eläimiin empaattisesti, joten impulsiivinenkin ihminen pystyy hillitsemään itsensä ja reaktionsa kun ne kohdistuvat eläimeen. Vaikka ihminen haluaisikin olla aggressiivinen toista ihmistä kohtaan, hän ei useastikaan kohdistaa samaa aggressiota eläimeen. Suuren eläimen kuten hevosen hallitseminen, ja mahdollisen pelon voittaminen ovat voimaannuttavia ja vahvistavia kokemuksia. Eläimen pelkääminen ja siitä tuleva negatiivinen tunne voidaan siis eläimen avulla kääntää positiiviseksi. (Ikäheimo 2013, 37-40)

3.1 Käsitteet

Eläinavusteisuus voidaan jakaa kahteen ryhmään, eläinavusteiseen terapiaan, sekä eläinavusteiseen toimintaan. Eläinavusteinen terapia on ammattilaisen tekemää terapiatyötä, kun taas eläinavusteinen toiminta voi olla mitä tahansa eläimen avulla tuotettavaa, hyvinvointia edistävää toimintaa. Eläinavusteisen terapian tavoitteita voivat olla joko fyysisen tai psyykkisen hyvinvoinnin edistäminen tai kuntoutuminen. Terapia on aina yksilöllistä ja etukäteen suunniteltua. Eläinavusteinen toiminta ei ole samalla tavalla tarkkaan määriteltyä ja jäseneltyä kuin terapia. (Färm 2013)

Ikäheimo määrittelee kirjassaan Karvaterapiaa myös eläinavusteisen opetuksen, jota voi tehdä kyseiseen eläimeen perehtynyt opettaja tavallisessa koulussa, tai erityisopettaja erityisopetuksen koulutuksen käyneenä, sekä eläinavusteiseen terapiaan koulutettuna. Ensin mainittu lasketaan eläinavusteiseksi toiminnaksi, jälkimmäinen eläinavusteiseksi terapiaksi. (Ikäheimo 2013, 11)

Käytän työssäni termiä eläinavusteinen pedagogiikka. Oma toimintani koulussa ei oikein mahtunut kumpaankaan käsitteeseen, sillä kyseessä ei ole terapia, mutta työskentely itsessään oli järjestelmällistä ja tavoitteellista. Tätä samaa termiä ovat käyttäneet myös muut hieman vastaavia tutkimuksia tehneet, muun muassa Alasorvari ja Hopiavuori, joten koin varmimmaksi lainata jo olemassa olevaa ja käytettyä käsitettä. (Alasorvari; Hopiavuori 2014)

Sosiaalipedagoginen hevostoiminta on sosiaalipedagogisesta lähtökohdasta tuotettua hevosavusteista kuntoutustyötä. Toimintaa ei rajata pelkkään ratsastukseen, vaan kaikki tallilla tapahtuva tekeminen kuuluu sen piiriin. Keskeisenä ajatuksena on hevosen hyvinvoinnista huolehtiminen, mitä kautta asiakas näkee mistä hänen oma hyvinvointinsa koostuu. Sosiaalipedagogisen hevostoiminnan perusajatuksia on yhteisöllisyys, elämykset ja toiminnallisuus. Toiminta on tavoitteellista, mutta ei välttämättä niin tarkkaan strukturoitua kuin ratsastusterapia, joka on aina yksilöllistä, tavoitteellista ja suunniteltua asiakkaan kuntoutusta tai terapiaa. Kyseessä voi olla sekä fyysinen että psyykinen kuntoutus. (Haapiainen 2010)

Käsitteiden vaihtelevuus liittyy ammattinimikkeisiin, sekä niiden suojaukseen. Esimerkiksi terapeutti -nimikkeellä voi toimia vain sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran hyväksymä, koulutettu terapeutti. (Valvira 2016) Kaikella eläinavusteisella työllä on tarkoitus ja tavoite, vaikka työskentely ei olisikaan tarkkaan strukturoitua. Vapaaehtoistyötä tekevän koiran tehtävä voi olla niin sanotusti ”vain olla olemassa”, mutta sen käyttäminen ja tehtävä työ ovat silti samalla tavalla tavoitteellista kuin esimerkiksi fysioterapeutin eläimen avulla tekemät harjoitteet.

3.2 Koira tunteiden tulkitsijana

Eläimillä on todistettu vaikutus ihmisen hyvinvointiin. Esimerkiksi koiralla voi olla huomattava merkitys sosiaalisiin suhteisiin. Toisilleen tuntemattomat ihmiset löytävät yhteisen puheenaiheen koirasta, ja aivan huomaamatta saattaa tutustua lukemattomiin uusiin ihmisiin. (Ikäheimo 2013,5-9).

Jo 1800-luvulla Florence Nightingale havaitsi lemmikkien vähentävän laitospäristössä asuvien ihmisten stressiä ja ahdistusta. (Lorraine 2014) Kuitenkin vasta 1930 tohtori Sigmund Freud käytti järjestelmällisesti koiraansa Jofia apuna työssään psykoterapeuttina. Freud uskoi koirilla olevan ylimääräisen aistin, ja että hänen koiraansa pystyi kertomaan potilaan stressitason omalla etäisyydellään potilaaseen. Mitä rauhallisempi potilas oli, sen lähempänä Jofi tätä pysytteli, ja mikäli potilas oli voimakkaasti ahdistunut, Jofi jäi mahdollisimman kauas hänestä. Freud käytti Jofia apuna myös saadakseen kontaktin potilasiinsa. Freud havaitsi potilaiden aluksi puhuvan mieluummin koiralle tai koiran kautta, kuin suoraan hänelle. (Lorraine, 2014). Eläinavusteisen terapian uranuurtajana pidetään lasten psykologi Boris Levinsonia. Hänen kirjansa ”Pet-oriented child psychotherapy” on tärkeä merkkipaalu ihmisen ja eläimen välisen suhteen tutkimisessa. (Ikäheimo 2014, 5)

Oksitosiinisysteemin eli elimistön ns turvajärjestelmän aktivoitumista pidetään yhtenä tärkeänä tekijänä eläimen ja ihmisen välisen suhteen psykologisista ja psykofysiologisista vaikutuksista. (Ikäheimo, 2013, 7).

Toisin sanoen eläimen koskettaminen, sille puhuminen ja puhtaasti pelkkä läsnäolo tuottavat mielihyvää ihmiskehon kemiallisen mekaniikan kautta. Tietysti myös se tosiasia, että eläin on oikea, hengittävä olento, tekee siitä merkityksellisemmän kuin mistä tahansa esineestä. Eläimellä on itseisarvo, ja se herättää empatiaa ja sympatiaa. Tätä ovat hyödyntäneet lukuisat eri tahot omassa työssään. Koiria käytetään seuralaisina laitoksissa, apulaisina kouluissa, sekä kuntouttajina eri terapiamuodoissa.

Yhdysvalloissa kokeiltiin avustajakoiria post-traumaattisesta stressistä kärsivien sotaveteraanien kotouttamisessa. Useat heistä eristäytyivät täysin perheestään pystymättä edes halaamaan lapsiaan. He kokivat, etteivät voineet elää normaalia elämää jatkuvan ahdistuksensa takia, mutta koiran kanssa olo tuntui paremmalta. Rick Yount aloitti vuonna 2008 ohjelman, jossa veteraanit viettivät kuusi viikkoa koiran kanssa, kouluttaen siitä avustajakoiran toiselle, sodassa fyysisesti vammautuneelle veteraanille. Samalla sodasta kotiutuvat saivat hoidettua omaa henkistä hyvinvointiaan toimimalla koiran kanssa. (Lee, Olmer, Yount 2013)

Limbiseen järjestelmään kuuluva manteliumake säätelee monien muiden tunteiden lisäksi pelon tunnetta. Samoin ehdollistuminen syntyy manteliumakkeen alueella. Yksilön on tärkeä oppia tunnistamaan vaaralliset asiat ja tilanteet, jotta hän kykenisi välttämään niitä tulevaisuudessa. Kun ihmisen uhkajärjestelmä aktivoituu, välittäjäaineet lähtevät liikkeelle, sydämen syke kiihtyy, verenkierto lisääntyy, raajat ja ääni saattavat täristä. (Ikäheimo 2013, 22-35). Tätä voidaan kutsua myös stressireaktioksi. Jokaisella ihmisellä on omanlaisensa stressireaktio, jota ei voi estää, mutta sen tuntemisesta on huomattavaa hyötyä. Stressistä pystyy palautumaan nopeammin, kun tietää miten keho reagoi uhkaavassa tilanteessa.

Elimistön uhkajärjestelmä ei reagoi pelkästään ulkoisiin ärsykkeisiin, vaan myös meidän ajatuksiimme. Esimerkiksi paniikkihäiriöstä kärsivän ihmisen uhkajärjestelmä ylireagoi jatkuvasti, mikä mahdollisesti rajoittaa hänen toimintaympäristöään, ja vaikeuttaa normaalia toimintaa. (Ikäheimo 2013, 22-35)

Yountin ohjelmassa selvisi, että koirat lievensivät PTSD:stä kärsivien veteraanien oireita. He pystyivät nukkumaan paremmin, koska kokivat koiran vahtivan heidän puolestaan. (Lee, Olmer, Yount 2013) Eläin voi siis toimia stressihäiriöisen ihmisen uhkajärjestelmän ulkoisena säätelijänä. Tuntiessaan pelkoa ihminen voi rauhoittaa itseään eläimen käytöstä seuraamalla.

Eläinavusteinen toiminta kuitenkin vaatii kohderyhmäkseen sellaisia henkilöitä, jotka suhtautuvat eläimiin myönteisesti. Ihminen joka ei pidä eläimistä, tai ylitsepääsemättömästi pelkää niitä, ei hyödy eläinavusteisesta toiminnasta.

Eläimiin, varsinkin koiriin suhtautuminen on osittain myös kulttuurisidonnainen asia. (Alasorvari, Hopiavuori 2014) Länsimaisessa kulttuurissa lemmikkieläimillä on korkea status. Näin ei kuitenkaan ole kaikissa muissa kulttuureissa. Tämä tulee ottaa huomioon varsinkin työskennellessä monikulttuurisessa ympäristössä. Monissa maissa suuria koiria pidetään lähinnä vartiointitehtävissä tai muuten pelotteena. Samoin sellaiset ihmiset jotka ovat tottuneet vain pieniin koiriin lemmikkieläiminä, saattavat suhtautua isompaan koiraan negatiivisesti.

3.3 Green care

Green care on luontoon ja maaseutuympäristöön keskittyvää, ihmisten hyvinvointia ja elämänlaatua edistävää toimintaa. Green care -toiminnan kattojärjestönä toimii Suomessa vuonna 2010 perustettu Green Care Finland ry. Eläinavusteinen toiminta kuuluu vahvasti Green care -toimintaan.

Toiminta perustuu luonnon ja luonnonläheisten ympäristöjen terapeuttiseen vaikutukseen, joten toiminta keskittyykin useasti maaseudulle tai maaseutumaisiin ympäristöihin. Toiminnassa käytetään useita luonto- ja eläinavusteisia menetelmiä. Green care Finland ry on määrittänyt käyttämilleen käsitteille määritelmät toiminnan mukaan.

Kuvio 1: Green care -toiminnan menetelmien määrittely (Green care Finland ry 19.11.2016)

Green care Finland ry:n panostus on alusta lähtien kohdistunut toiminnan laatuun, vastuullisuuteen ja ammattimaisuuteen. Yhdistys on laatinut toiminnalleen eettiset ohjeet.

Tiivistettynä Green care on luonto- ja maaseutuympäristössä, tai niitä jäljittelevissä ympäristöissä tapahtuvaa ammattilaisten toteuttamaa terapiaa, kuntoutusta tai viriketoimintaa. Jäljittelevä ympäristö voi olla esimerkiksi laitospäristössä tapahtuva kasvien istutus ja hoito. (Green care Finland ry 2016)

3.4 Koulu toimintaympäristönä

Vuonna 2016 koululaitos pitää sisällään monia haasteita. Kouluihin kohdistuu myös yhä enemmän odotuksia ja paineita. Pienentyvien resurssien takia ryhmäkoot kasvavat, ja opiskelija jää yksilötasolla entistä helpommin vähemmälle huomiolle. Opettajien täytyy saada kaikki opetussuunnitelmaan kuuluvat asiat läpikäytyä lyhyessä ajassa isojen ryhmien kanssa. On eri asia näennäisesti kertoa jokin asia, kuin todella saada kuuliija sisäistämään asian ydin.

Myös erityishuomiota vaativien opiskelijoiden määrä on jatkuvasti kasvussa. Koulutuksen leikkaukset aiheuttavat opettajille aikataulutongelmia, jolloin opiskelun vastuuta siirretään yhä enemmän opiskelijan itsensä hartioille. Suuri itsenäisen opiskelun määrä vähentää opiskelijan ja opettajan kohtaamista, jolloin opiskelija saattaa jäädä hyvinkin yksin ja vaille tukea. (Haastattelu)

Opiskelijoiden sosiaalisten sekä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittämisen tarve on iso osa nykypäivän koulujärjestelmää. Tiedollinen opetus ei yksin tavoita niitä kaikkia sosio-emotionaalisen kehityksen haasteita, joita koulunkäyntiin liittyy. Vuonna 2003 tehdystä lasten ja nuorten hyvinvointia koskevasta tutkimuksesta kävi ilmi, että keskeisimmät hyvinvoinnin määrittäjät ovat erilaiset sisäänpäin suuntautuvat tunne-elämän vaikeudet kuten ahdistuneisuus ja masennus, sekä ulospäin suuntautuvat vaikeudet, kuten sopeutumattomuus ja aggressiivisuus. (Meriläinen 2008, 112-113)

Kouluhyvinvointiin liittyy myös opiskelun motivaation lähteet. Sosiaalipedagogisen teorian mukaan sisäinen motivaatio tulee asioista, joita ihminen tekee omasta halustaan. Kun samasta asiasta esimerkiksi luvataan palkinto, muuttuu motivaation lähteeksi palkinto, jolloin sisäinen motivaatio sekä kiinnostus itse aihetta kohtaan laskee. (Helkama, Myllyniemi, Liebkind 2013, 152-154) Mikäli opiskelijan psyykkisen hyvinvoinnin perustarpeet eivät täyty, on opiskelijan vaikea löytää motivaatiota muista kuin ulkoisista asioista. Ulkoisen motivaation kuten palkinnon saavuttaminen tai rangaistuksen välttäminen aiheuttaa sen, ettei opiskelija koe tavoitteita omikseen. Ulkoinen motivaatio nostaa opiskelijan stressitasoa ja sitä kautta kuluttaa opiskeluun tarvittavaa energiaa itsensä suojelemiseen. (Meriläinen 2008, 114)

Opiskelijan hyvinvoinnilla sekä sosiaalisilla ja emotionaalisilla taidoilla on siis selkeä yhteys. Koulun täytyy tukea ja vahvistaa näitä taitoja luodakseen opiskelijoille mahdollisimman vahvat opiskelu-, ja myöhemmin myös työelämäedellytykset. Monet ammattikoulussa perustutkintoa opiskelevat ovat ensimmäistä kertaa pois kotoaan ja asuvat opiskelija-asuntolassa. Nuoren elämässä tämä on hyvin suuri muutos, ja hän tarvitsee koululta tukea ja turvallisen ympäristön.

Suomessa koulukoirat ovat tavallisimmin opettajien omia koiria, joita he ottavat satunnaisesti mukaan opetukseen. Oman ongelmansa eläinten käyttämiseen kouluissa tuovat mahdolliset allergiat, jolloin koiran ottaminen oppitunnille ei välttämättä ole mahdollista. Yksi ratkaisu tähän on Green care -henkinen erillinen ympäristö koulun sisällä, jossa eläimet asuisivat jatkuvasti. Tässä toimintamallissa eläimillä tulisi olla nimetty tai nimetyt hoitajat jotka huolehtivat eläimistä kouluajan ulkopuolella. Tavallisessa koulussa tällaisen tilan järjestäminen ei välttämättä ole mahdollista toteuttaa niin, että eläimet saisivat nauttia lajityypillisestä käyttäytymisestä. Ohjaajansa kanssa koulussa toimiva koulukoira tuo eläimen hyödyt opiskelijoiden omaan ympäristöön tuomatta kuitenkaan liiallisia rasitteita mukanaan.

Mikkeliläinen Valteri-Koulu Mikael on kieleen ja vuorovaikutukseen liittyvien oppimisvaikeuksien erityiskoulu, jossa tarjotaan luokkamuotoista yksityisopetusta sekä oppimista tukevaa kuntoutusta. (Valteri-Koulu Mikael [www-sivut](http://www.sivut)) Mikaelissa on vuoden 2016 syyslukukauden ajan työskennellyt neljä koulukoira kahden ohjaajansa kanssa. Eläimille on varattu oma luokkatilansa erillisessä rakennuksessa, jolla on poistettu mahdollisista allergioista aiheutuvat ongelmat. Koirat ovat tuoneet

mukanaan hyvän ilmapiirin sekä rauhallisen opiskeluympäristön oppilaille, sekä toimineet ristiriitatilanteiden ratkojina. (Ruokoski 2016)

4 TUTKIMUSMENETELMÄT

Tutkimusmenetelmikseni valitsin havainnoinnin ja. Ensimmäinen oli luonteva ja käytännössä myös ainoa mahdollinen vaihtoehto, koska toimin itse aktiivisesti koiranohjaajana. Havainnoinnin tueksi käytin opettajien haastatteluja. Halusin heiltä palautetta ja näkemystä eläinavusteisen pedagogiikan hyödyistä juuri näiden ryhmien kanssa, koska he kuitenkin tuntevat opiskelijat ja osaavat sanoa millainen toiminta on heille tyypillistä ja millainen ei. He myös näkevät samat opiskelijat tunneillaan ilman koiran myötävaikutusta.

Minulla oli käytössäni kolme eri koiraa, kaksi saksanpaimenkoiraa sekä italianajokoira. Kaikki koirat olivat Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n tarkastuksessa käyneitä, työhön hyväksytyjä kuntoutuskoiria. Valitsin koiran käyttöön aina kulloisenkin ryhmän tai henkilön mukaan. Koirat eivät olleet minulle ennestään tuttuja, joten koiran omistajan suositukset ja kertomukset olivat merkittävässä asemassa. Pysyvät ryhmät olivat kaikki luonnonvara-alojen ensimmäisen vuoden opiskelijoita. Heidän kanssaan työskentelin äidinkielen-, ruotsin- ja englannintunneilla. Lisäksi tein yhteistyötä koulun kuraattorin kanssa. Satunnaisesti kävin myös vierailemassa muiden alojen ryhmissä.

Luonnonvara-alan oppilaitos antoi huikeat edellytykset toimia koiran kanssa, sillä useita aloja ei pysty opiskelemaan, mikäli on eläimille allerginen. Näin ollen kaikkiin rakennuksiin oli mahdollista viedä koira. Muille toimipisteille opettajat joutuivat tietysti tarkistamaan mahdolliset allergiat.

Useat opettajat olivat jo aikaisemmin sallineet opiskelijoiden tuoda omia, rauhallisia koiriaan oppitunneille. Samoin henkilökunnan koirat olivat tuttu näky koulun käytävillä ja toimistoissa.

4.1 Havainnointi

Oma roolini kaikilla oppitunneilla sekä kuraattorin tapaamisissa oli joko osallistuva tai tarkkaileva havainnoitsija. Kaikilla tunneilla oli ennalta määritelty tavoite, joka kuitenkin oli erilainen riippuen tunnin aiheesta ja ryhmästä itsestään. Osalla tunneista koiran pääasiallinen tehtävä oli olla läsnä, ja luoda sitä kautta luokkaan esimerkiksi rauhallinen opiskeluympäristö. Koiraa käytettiin lähes joka tunnilla myös toiminnallisissa harjoituksissa.

Osallistuvan havainnoitsijan tulee päästä sisälle tutkittavaan ryhmään. Grönforsin teorian mukaan havainnoitsijan ja kohderyhmän välillä tulisi olla merkittäviä sosiaalisia suhteita. (Vilka 2006, 44) Näin ei kuitenkaan alkuun ollut. Olin tavannut vain pienen osan opiskelijoista ennen heidän ensimmäisille tunneilleen osallistumista. Muutama opiskelija tiesi nimeni ja mitä olen koululla tekemässä, mutta varsinaisista sosiaalisista suhteista ei voinut puhua. Kuitenkin roolini osittain opettajana tai opettajan avustajana antoi minulle jo olemassa olevan auktoriteetin. Opiskelijat eivät pitäneet minua yhdenvertaisena, jolloin heidän oli helppo ottaa vastaan ohjeita ja hyväksyä läsnäoloni. Opettajan johtajuussuhde on lähtökohtaisesti enimmäkseen autoritäärinen, jolloin opettajalla on valta-asema opiskelijoihin nähden. (Helkama; Myllyniemi; Liebkind 2013, 271-272) Opiskelijat ottivat minut hyvin nopeasti osaksi ryhmää, ja käytävillä vastaan tullessaan kyselivätkin usein, että tulemmeko koiran kanssa heidän tunnilleen.

Vaikka en tuntenut ryhmän jäseniä tai ryhmän rakennetta, tiesin kuitenkin tarpeeksi luokkatilanteen normeista, joihin pystyin vertaamaan ryhmän käyttäytymistä. Ryhmät olivat olleet omissa kokoonpanoissaan noin kuudesta kymmeneen viikkoa ennen ensimmäistä havaintokertaa. Tietenkään en voinut tietää millainen käyttäytyminen on tyypillistä juuri kyseiselle ryhmälle, mutta tiesin millä tavalla luokan haluttaisiin käyttäytyvän.

Kuraattorin tapaamiset olivat siitä huomattavasti haastavampia, että ei ollut mitään sääntöjä siihen, mitä tapaamisessa kuuluisi tapahtua. Kyse oli oikean ilmapiirin ja turvallisen mielentilan luomisesta opiskelijalle. Samasta syystä havainnointi ei voinut

olla samalla tavalla suunniteltua. Olin kuitenkin varautunut erilaisiin tehtäviin ottamalla koiralle esimerkiksi makupaloja ja leluja mukaan.

Ryhmätilanteissa käyttämäni saksanpaimenkoira oli täydellinen havainnointiin. Se reagoi riittävän voimakkaasti ryhmän kulloiseenkin viretilaan kuitenkin liikaa hermostumatta, jotta pystyin tekemään selviä havaintoja sen käytöksestä. Koira oli kohtalaisen helppo saada laskettua rauhalliseen mielentilaan pelkästään silittelemällä ja puhumalla sille rauhallisesti. Tällä demonstroin opiskelijoille, miten he itse saavat koiran rauhalliseksi, ja osittain huomaamattaan myös itsensä.

Yhdessä ryhmässä vieraillessani joukossa oli opiskelija (aikuinen), joka selkeästikin pelkäsi koira todella paljon. Hän ei sanonut mitään, kun mainitsin, että saa ja pitää heti sanoa, jos tuntee olonsa epämukavaksi koiran kanssa. Koira lähti kiertämään opiskelijat, ja meni ensimmäisenä juuri tämän koiraa pelkäävän opiskelijan luokse. Hän kääntyi hitaasti tuolillaan selkä koiraan päin, jolloin koira meni seuraavan opiskelijan luokse. Tämän jälkeen koira luokassa kulkiessaan joka kerta kiersi mainitun opiskelijan. En osallistunut toista kertaa ryhmän tunneille, koska opiskelija selkeästi tunsikin olonsa epämukavaksi koiran läsnäolosta.

Toiminnalliset harjoitukset olivat oppitunnin aiheesta riippuen joko opettajan kanssa etukäteen sovittuja, oppimista tukevia harjoituksia, tai opiskelijoiden aktivoimiseen ja motivoimiseen tarkoitettuja kevennystuokioita. Opiskelijat osallistuivat mielellään harjoituksiin. Koiran kautta pystyin myös pehmeästi sanomaan, että kaikkien tulee ainakin jollain tavalla osallistua toimintaan. Esimerkiksi taukojumppassa sanoin koiralle leikkisästi: ”Yritätkö sinä laiskotella, kun et ole tehnyt vielä mitään, jumppaaminen tekee hyvää sinullekin.” Samalla ohjasin koiran vaikkapa nousemaan takatassuilleen seisomaan ja siitä istumaan.

4.2 Haastattelu

Haastattelin sekä kuraattoria että kahta opettajaa: englannin- sekä ruotsin ja äidinkielenopettajaa. Molemmille opettajille annoin samat kysymykset. Kyseessä

strukturoitu teemahaastattelu, ja olin valinnut haastattelukysymykset tutkimuskysymysteni ympärille. Englanninopettajaa haastattelin henkilökohtaisesti, äidinkielenopettaja ja kuraattori vastasivat kysymyksiin kirjallisesti.

Haastattelut olivat merkittävässä roolissa opinnäytetyöni tuloksia ajatellen. Minun oli vaikea arvioida koiran ja sen kanssa toimimisen aiheuttamia muutoksia ryhmien käyttäytymisessä, koska minulla ei ollut tietoa heidän normaalista toiminnastaan. Tunnin aikana sekä yksittäisissä oppilaissa tapahtuvat muutokset olivat totta kai itseni arvioitavissa. Haastatteluilla sain kuitenkin opettajilta tietoa ryhmistä sekä vertailupohjaa heidän toiminnastaan silloin, kun koira ei ollut paikalla.

Koska haastattelujen järjestämisessä ilmeni aikataulullisia ongelmia, en pystynyt järjestämään henkilökohtaista haastattelua kuin yhdelle opettajalle. Kyseessä oli strukturoitu teemahaastattelu, ja lähetin haastattelukysymykset opettajalle etukäteen. Vaikka kysymykset olikin tarkoin valittu, ja esitin ne siinä järjestyksessä kuin olin suunnitellutkin, itse haastattelutilanne oli hyvin avoin ja keskusteleva. Osa vastauksista sivusi myöhemmin esitettävää kysymystä, kuten olin etukäteen ajatellutkin. Kysymysjärjestyksellä ei ollut haastattelun kannalta suurta merkitystä, mutta itse loogisesta ja kronologisesta järjestyksestä pitävänä ihmisenä suunnittelin niihin kuitenkin koko ajan etenevän ajatuksen.

Molemmille opettajille kysymykset olivat samat. En kuitenkaan ehkä voi puhua teemahaastattelusta toisen heistä osalta, koska haastattelutilannetta ei ollut, joten käyttämäni menetelmä oli lomakehaastattelu. Yleensä lomakehaastattelua käytetään määrällisissä tutkimuksissa, mutta se on hyödynnettävissä myös laadullisen tutkimuksen menetelmänä. Tunsin haastateltavan, hänen ammattitaitonsa ja -alansa, sekä työskentelymenetelmänsä, joten pystyin siltä pohjalta tekemään päätelmiä vastausten luotettavuudesta. (Tuomi; Sarajärvi 2009, 74-75)

Myös kuraattorin kanssa käytin lomakehaastattelua. En kokenut menetelmää ongelmalliseksi, vaikka mieluiten olisin käyttänyt teemahaastattelua kaikkien haastateltavien kanssa. Halusin nimenomaan haastatella kaikki erikseen, jotta saisin varmasti jokaisen oman vastauksen. Ryhmähaastattelussa vastaukset saattavatkin olla erilaisia, kun jokainen vastaa kysymyksiin vuorollaan, vaikkakin parhaassa tapauksessa toisiaan täydentäen. Lomakehaastattelusta jäi keskusteleva osuus

kokonaan pois, samoin kuin äänenpainot, ilmeet ja kaikki muut sanallisia vastauksia täydentävät viestit.

5 KÄYTÄNNÖN TOTEUTUS

Osallistuin Kainuun ammattiopistossa neljän eri ryhmän oppitunneille 12.9-16.11.2016 välisenä aikana. Aloittavien eläintenhoitajien sekä puutarha-alan opiskelijoiden kanssa pääsin työskentelemään useita kertoja. Näissä ryhmissä kaikki opiskelijat olivat 15-26-vuotiaita naisia. Liiketalouden sekä logistiikan oppitunnille osallistuin kerran. Tässä ryhmässä oli sekä miehiä että naisia, ikäjakauma oli sama kuin muissa ryhmissä. Tämän lisäksi tein vierailuja muihin ryhmiin.

Aina uuden ryhmän ensimmäisellä tunnilla kerroin lyhyesti ryhmälle, kuinka koiran kanssa toimitaan; koira ei saa syöttää, sille ei saa heitellä mitään, ja jos jostakusta tuntuu siltä, ettei halua koiran tulevan lähelle, niin sanoo siitä heti. Sääntöjen noudattamiseen ei tarvinnut puuttua yhdenkään ryhmän kanssa.

5.1 Puutarha-alan ryhmä

Puutarha-alan perustutkintoa opiskelevien ryhmässä osallistuin englannin ja ruotsin oppitunneille, joita oli yhteensä 8. Ensimmäisellä oppitunnilla koira toimi hyvin tunnelmankeventäjänä, ja teimmekin useamman toiminnallisen harjoituksen. Ryhmä oli kooltaan pieni, 3-6 opiskelijaa riippuen paikallaolijoiden määrästä, joten oppitunnit olivat huomattavasti intiimimpiä kuin isoissa ryhmissä. Oma roolini oppitunneilla oli jotain opiskelijan ja opettajan välistä, osallistuen kaikkiin tehtäviin välillä koira ohjaten.

Koiralla tehtävät toiminnalliset harjoitukset olivat enimmäkseen samaa periaatetta käyttäviä, hieman variaatioituja temppeja. Koira osasi pyörittää isoa vaahtomuovista noppaa, jolla arvottiin esimerkiksi seuraava puhuja, tai seuraavaksi suoritettava tehtävä. Samalla tavalla teimme myös taukojumppaa. Koira arpoi suoritettavat

liikkeet, ja osallistui jumppaan esimerkiksi tekemällä kyykkyjä (maahan-seisomaan-maahan). Toiminnallisten harjoitusten välissä koira kulki luokassa opiskelijoiden vapaasti rapsutettavana.

Kaikilla tunneilla puhuimme enimmäkseen opiskeltavaa kieltä. Oli hyvä, että jouduin itsekin välillä miettimään sanoja, jotta opiskelijat eivät jännittäisi niin paljon puhumista. Esitimme opettajan kanssa myös paljon kysymyksiä, osittain johdattelevia, jotta ujompikin voisi vastata ainakin kyllä tai ei. Tällä hän osoitti ymmärtävänsä kysymyksen, vaikkei ehkä osannutkaan pidemmin vastata kysymykseen.

Ruotsin tunnilla käytimme koira muun muassa numeroiden opettelussa. Koira pyöritti nopasta jokaiselle opiskelijalle luvun, jonka hän sanoi ruotsiksi ääneen. Vaikeutimme harjoitusta jokaisella kierroksella lisäämällä yhden silmäluvun lisää. Eli toisella kierroksella koira ”arpoi” jokaiselle opiskelijalle kaksi numeroa. Esimerkiksi kaksi ja kaksi oli yhtä kuin kaksikymmentäkaksi. Kolmannen kierroksen jälkeen siirryimme värillisille paperilapuille kirjoitettuihin isompiin lukuihin.

5.2 Eläintenhoitajien ryhmä

Sain eläintenhoitajien äidinkielenopettajalta kurssisuunnitelman (Liite1), jonka pohjalta mietimme harjoituksia oppitunneille. Tuntien sisältö ei aivan pitänyt paikkaansa, sillä osaa aiheista jouduttiin joko siirtämään tai perumaan. Eläintenhoitajaopiskelijoiden tunneilla olin yhteensä 10 oppituntia (90 minuuttia = oppitunti), joista kaikki olivat äidinkielen tunteja. Ensimmäiselle oppitunnille osallistuin ilman koira.

Eläintenhoitajaopiskelijoiden ryhmä oli kooltaan puutarha-alaa isompi, 8-13 opiskelijaa. Pystyin käyttämään hyväksi heidän tietoaan eläinten käyttäytymistä, ja useammalle tunnille annoin tehtäväksi pitää luokassa oleva koira rauhallisena. Nämä harjoitukset alustin lyhyesti selittämällä oman tunnetilan heijastumisesta eläimeen, ja oman käytöksen muuttamisen vaikutuksesta eläimen käyttäytymiseen. Näissä

tilanteissa pystyin hyvin huomaamaan opiskelijoiden oman energian muutokset koiran käyttäytymisenä: kun opiskelijat olivat levottomia, myös koira oli levoton.

Osalla tunneista oli myös yksi opiskelijoiden koirista. Alkuun koirat häiritsivät jonkin verran toisiaan, ja ne joutuivat olemaan kytkettynä luokassa. Juuri tämän ryhmän kanssa oli oikeastaan hyvä, että koirat olivat lähtökohtaisesti hieman levottomia. Annoin ohjattavan koirani ensin toisesta koirasta hieman kauempana istuvalle opiskelijalle, ja tunnin edetessä siirsin omaa koiraani koko ajan lähemmäs toista koiraan. Oli myöskin hyvä, ettei oma koirani noudattanut opiskelijoiden käskyjä, jolloin totesin, että heidän täytyy saada koira rauhalliseksi muilla keinoin. Kerroin, että pelkkä käskyn alla oleminen ei ole sama asia kuin rauhallinen mielentila, vaan koira rauhoittuu parhaiten aloilleen, kun sen mielen saa ensin käännettyä halusta tutustua vieraaseen koiraan. En kuitenkaan kertonut miten he saavat tämän tehtyä, vaan he joutuivat itse kokeilemaan. En kuitenkaan korostanut kyseessä olevan harjoitus heille itselleen eikä koiralle. Koiran saaminen haluttuun mielentilaan vaati ryhmän mielentilan laskemista halutulle tasolle. Eli opiskelijoiden tuli itse olla rauhallisia, keskittyä tehtäviinsä ja itseasiassa jättää koiran tekemiset enimmäkseen huomiotta. Kaikista parhaiten tässä tapauksessa toimi, kun opiskelija luopui yrityksestään saada koira istumaan, ja jatkoi tietokoneellaan työskentelyä. Tunnin lopussa jouduin kuitenkin ottamaan koiran itselleni, sillä liian lähellä toista koiraan ollessaan se toisinaan häiritsi sitä pitelevän opiskelijan työskentelyä. Siirsin koiran hieman kauemmaksi toisesta koirasta, jolloin se rauhoittui kyljelleen nukkumaan.

Tällä tehtävällä halusin nimenomaan luoda tilanteen, jossa opiskelijat joutuisivat tietoisesti peilaamaan koiran mielentilaa omaansa. Tehtävä ei ihan täysin onnistunut, sillä koiralla oli yksittäinen asia (toinen koira) johon se kiinnitti huomionsa. Mikäli koira olisi ollut yleisesti hermostunut tai levoton vallitsevan tunnetilan takia, harjoituksen tarkoitus olisi ollut selkeämpi.

Seuraavilla tunneilla uskalsin luottaa koirien reaktioihin sen verran, että ne päästettiin haistelemaan toisiaan. Tämän jälkeen ne menettivät mielenkiintonsa toisiinsa lähes täysin, ja pystyin palaamaan oman koirani kanssa niin sanotusti normaaliin työskentelyyn. Kuitenkin jouduin osittain pitämään koiran tarkemmin hallinnassa ja lähempänä itseäni, jolloin se ei päässyt koko ajan kulkemaan opiskelijoiden seassa.

Useampi opiskelija halusikin näillä tunneilla tulla taukojen aikana silittämään koiraa, koska eivät voineet tehdä sitä tunnin aikana.

Koiran avulla saimme tehtyä paljon esimerkkejä kielenhuollollisissa tehtävissä. Kirjoitin taululle sanoja, joista osa oli yhdyssanoja ja osa ei. Olimme opettajan kanssa etukäteen sopineet, millaisia sanoja hän haluaa käytettävän. Tein valmiiksi pieniä paperilappuja, joihin olin piirtänyt joko väliviivan tai yhdyssanaa tarkoittavan merkin, ja osa lapuista oli tyhjiä. Kutsuin opiskelijat yksi kerrallaan taululle, ja käskin koiran valitsemaan opiskelijalle lapun, jotka oli asetettu lattialle nurinpäin. Opiskelijoiden tehtävä oli laittaa laput taululle niin, että jokaisen sanan väliin tulisi oikea merkki. He saivat myös vaihtaa jo laitettuja lappuja, jos heidän mielestään jokin niistä oli väärässä kohdassa. Opettaja kävi sanat yksitellen läpi, ja selitti, miksi tietty merkki tulee juuri siihen kohtaan. Hyvin samalla tavalla teimme välimerkkien kanssa esimerkkilauseissa.

Viimeisellä tunnilla teimme kielenhuollon kertaustehtäviä. Koiran avulla teimme toiminnallisesti yhdyssanaharjoituksen. Harjoituksen tarkoituksena oli yhdistää kolme eri sanaa niin, että keskimäinen sana muodosti merkityksellisen yhdyssanan sekä ensimmäisen että viimeisen sanan kanssa. Esimerkiksi lammasrosvo – rosvojaisti = lammasrosvojaisti. Koira valisti noppaa pyörittämällä suorittavan parin, ja he kirjoittivat valitsemansa sanan taululle. Harjoitus kesti noin kaksikymmentä minuuttia. Lopun tunnin (70 minuuttia) opiskelijat tekivät opettajan suunnittelemaa kertaustehtäviä. Koira oli luokassa läsnä koko oppitunnin ajan, jälleen kuljeskellen vapaana opiskelijoiden joukossa.

5.3 Liiketalouden ryhmä

Vierailin vain yhden oppitunnin liiketalouden ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ryhmässä. Ryhmä oli kooltaan suuri, 28 opiskelijaa, joista paikalla oli 19. Liiketalouden opiskelijat ovat eri toimipisteellä kuin luonnonvara-alan opiskelijat, joten he eivät ole niin tottuneita eläimiin kouluympäristössään. Kuitenkin yksi käytävällä vastaanulleista opettajista kertoi, että hänen oma koiransa on toisinaan

oppitunneilla, joten mikään tavaton näky koira ei heidänkään toimipisteellään ollut. Käytävillä reagoitiin koiraan kuitenkin huomattavasti voimakkaammin kuin luonnonvara-alan toimipisteellä. Jokainen ihminen kiinnitti heti huomion koiraan, osa pysähtyi kysymään, että onko tämä se koulukoira, josta täällä on paljon puhuttu. Monet pysähtyivät juttelemaan muutenkin, enimmäkseen omista lemmikeistään. Lähes poikkeuksetta kaikki kysyivät koiran nimeä, mutta kukaan ei kysynyt minun nimeäni.

Luokassa halusin koiran olevan ensimmäisenä opiskelijoita vastassa, jotta näkisin heidän reaktionsa koiraan. Pääsääntöisesti kaikki opiskelijat katsoivat suoraan koiraan, ja pysähtyivät silittämään sitä. Vasta sen jälkeen he kiinnittivät ensimmäistä kertaa huomiota minuun. Koska kaikki opiskelijat vaikuttivat suhtautuvan positiivisesti koiran läsnäoloon, kysyin tunnin alussa luokalta, sopiiko heille, että päästän koiran vapaasti kuljeskelemaan luokassa. Luokkaan tuli myös sellaisia opiskelijoita, joilla ei oikeasti olisi ollut kyseistä tuntia, he sanoivat vain tullessaan katsomaan koira.

Tunnin aikana koira kierteli vapaana opiskelijoiden luona. Itse olin pääasiassa passiivinen. Tauon aikana osa opiskelijoista joutui lähtemään toisiin tehtäviin, joten ryhmä pieneni huomattavasti. Aivan tunnin loppuun pidin koiran kanssa toiminnallisen harjoituksen. Jaoin viidelle satunnaiselle opiskelijalle numeromerkityt kosketuskepit, joita koira kävi summittaisessa järjestyksessä koskettamassa. Taululle oli kirjoitettu tehtävä, joka suoritettiin koiran valitseman numeron mukaan. Tehtävät olivat helppoja liikunnallisia tehtäviä, kuten ”5 kyykkyä” ja ”5 kosketusta varpaisiin”. Opiskelijat kaikki osallistuivat tehtävään mielellään.

5.4 Logistiikan ryhmä

”They (dogs) give motivation.”

Logistiikan ryhmässä olin yhden tunnin. Ryhmä koostui pelkästään miesopiskelijoista, jotka olivat iältään 16-17 -vuotiaita. Kyseessä oli englanninkielen

oppitunti. Aloitimme tunnin minun esitellessäni ensin itseni, ja sen jälkeen opiskelijoiden esittelykierroksella. Opettajan kanssa kyselimme apuna tarkentavia kysymyksiä. Pääsääntöisesti kaikki keskustelut käytiin englanniksi. Koko ajan koira sai kulkea luokassa vapaana, ja tapansa mukaan se kävi kaikki opiskelijat läpi.

Esittelykierroksen jälkeen englanninopettaja kysyi opiskelijoilta, olisiko heistä mukavaa, jos luokassa olisi aina koira. Kaksi opiskelijoista vastasivat heti ”kyllä”. Opettajan kysyessä perusteluja vastaukselle, toinen heistä kumartui rapsuttamaan koira, ja vastasi: ”They give motivation.”

Tässäkin ryhmässä huomionarvoista oli se, että kaikki tervehtivät koira tauolta tullessaan. Samoin tunnin loputtua kaikki opiskelijat kävivät rapsuttamassa koira ennen kuin poistuivat luokasta. Useimmilla opiskelijoilla oli jokin lemmikki kotonaan, mutta ei kuitenkaan kaikilla. He kaikki kuitenkin sanoivat pitävänsä eläimistä, vaikka eivät itselleen lemmikkiä haluaisikaan. Opettaja myös sanoi ryhmän olevan huomattavasti tavallista rauhallisempi.

Logistiikan ryhmän kanssa emme tehneet ollenkaan toiminnallisia tehtäviä. Koira kuitenkin suoritti omaa työtään olemalla läsnä, ja hakemalla huomiota luokassa olevilta opiskelijoilta. Samoin opiskelijoille juttellessani osoitin välillä kysymyksiä koiralle, koska minun puhuessani se pääsääntöisesti kääntyi minuun suuntaani.

Tämän ryhmän kanssa mieleenpainuvinta oli, kun seuraavana aamuna koulun pihaan ajaessani suurin osa tästä ryhmästä sattui olemaan ulkona. Kaikki heistä katsoivat minua silmiin ja tervehtivät. He myös katselivat autooni, että oliko minulla koira mukana. Tämän ryhmän nuoret miehet myöskin myöhemmin tervehtivät minua käytävillä, ja pysähtyivät jututtamaan ja rapsuttelemaan koira, jos se oli mukanani. Minulle täysin vieraat opiskelijat eivät oma-aloitteisesti juuri ollenkaan tervehtineet, joten logistiikan ryhmä poikkesi tässä joukosta huomattavasti.

5.5 Kuraattorin tapaamiset

Kuraattorin tapaamiset poikkesivat oppitunneilla työskentelystä jonkin verran. Tila oli huomattavasti pienempi, ja paikalla oli vain kolme ihmistä ja koira. Näissä

tapaamisissa koiran tarkoitus oli toimia apuna kuraattorin työssä. Omalla läsnäolollaan koira toimi jäänrikkojana ja keskustelunaiheena. Se myös käytöksellään toivotti nuoren tervetulleeksi ja antoi hänelle välitöntä huomiota ja läheisyyttä.

Kuraattorin kanssa käytimme kahta eri koiraa, saksanpaimenkoiraa ja italianajokoiraa. Nämä koirat valitsin käyttöön ohjaajien kertomusten perusteella niiden tyypillisistä reaktioista ihmisiin. Koiran pääasiallinen tehtävä oli toimia keskustelunavaajana ja jäänrikkojana. Itselläni ei ollut mitään ennakkotietoja henkilöistä, joten aloitimme jokaisen kanssa niin sanotusti puhtaalta pöydältä. Olin yhteensä kolmen eri opiskelijan tapaamisessa, joista yhden kanssa tapasimme neljä kertaa. Käytän tässä hänestä nimeä "Minna". Nimi on muutettu henkilön yksityisyyden suojaamiseksi.

Kuraattori sopi nuorten kanssa etukäteen minun ja koiran osallistumisesta tapaamisiin, joten he osasivat odottaa vieraan ihmisen läsnäolon. Käytin samojen opiskelijoiden kanssa aina samaa koiraa, jotta opiskelijalla olisi mahdollista muodostaa jonkinlainen tunneside koiraan.

Ensimmäisen tapaamisen aloitimme kertomalla ensin lyhyesti kuka minä olen ja miksi olen paikalla. Sen jälkeen keskustelu kääntyi lähes suoraan koiraan. Osa opiskelijoista eivät olleet varsinaisesti koiraihmiä, mutta kaikki sanoivat pitävänsä eläimistä. Italianajokoira osoittautui loistavaksi työpariksi rauhallisten ja hieman sulkeutuneempien opiskelijoiden kanssa. Sillä oli tapana lempeästi tuuppia kuonollaan, kun sitä lakattiin rapsuttamasta. Näin se jatkuvasti kiinnitti huomiota paikallaolevaan opiskelijaan. Olin itse mahdollisimman passiivinen koiraa kohtaan, jotta se ei tulisi hakemaan huomiota minulta. Koira ei varsinaisesti osannut mitään temppuja, mutta minulla oli mukana pussillinen herkkuja, joita opiskelija saattoi halutessaan syöttää sille.

Saksanpaimenkoira oli kotonaan tottunut nuoriin, ja se otti nuoret vastaan jopa riehakkaasti. Se myös kaipasi enemmän toimintaa toiseen koiraan verrattuna, ja turhautui jonkin verran joutuessaan olemaan paikallaan, joten minulla oli sille leluja ja ruokaa mukana tapaamisissa. Koska tapasimme Minnan kanssa useamman kerran, pyysin häntä opettamaan koiralle tassun antamista. Tätä tehtävää jatkoimme joka

tapaamisella. Minna nimenomaan itse halusi kokeilla muistaisiko koira mitä tassun antaminen tarkoitti. Hän myös piilotti koiralle nameja huoneeseen, ja pyysi sitä etsimään niitä. Minna selvästikin tykkäsi saadessaan pelata koiran kanssa, ja toisen tapaamisen alussa hän ensimmäisenä meni halaamaan koira paikalle tullessaan.

Tapaamisissa osallistuin aktiivisesti keskusteluun. Enimmäkseen aika meni koirasta tai yleisesti lemmikeistä sekä opiskelijoiden harrastuksista puhumiseen. Puhuimme myös käynnin syynä olevista aiheista, sekä yleisesti koulusta. Pyrin itse kyselemään opiskelijalta yleisiä asioita hänen opiskeluunsa liittyen, jotta hän ei kiinnittäisi huomiota minuun vieraana ihmisenä.

Minna selkeästi nautti saadessaan koiralta huomiota. Yhdellä tapaamisella hän oli hieman väsyneen oloinen, ja sanoikin lelun kanssa häntä tuuppivalle koiralle, että ”Älä nyt, tänään ei jakseta leikkiä”. Seuraavalla tapaamisella taas hän itse veti koiran kanssa narulelua ja halaili koira, kun se kiipesi hänen viereensä sohvalle. Oli tärkeää, että opiskelija sai itse päättää haluaako hän huomioida koira juuri sillä hetkellä vai ei.

6 HAASTATTELUT

Tässä luvussa on tiivistetty yhteenveto tekemistäni haastatteluista. Varsinaiset tulokset käyn läpi erikseen omassa luvussaan.

Haastatteleman opettajat olivat molemmat pitkän työuran tehneitä, ammattitaitoisia opettajia. Kumpikaan heistä ei ollut suunnitelmallisesti käyttänyt koira työssään, mutta Kainuun ammattiopistolla molempien oppitunneilla oli usein ollut opiskelijoiden omia koira mukana. Heillä molemmilla oli kuitenkin vain positiivisia kokemuksia koirien läsnäolosta oppitunneilla.

Koiran hyödyt korostuvat erityistarpeisten opiskelijoiden sekä haastavien ryhmien kanssa. Koulutusleikkausten myötä lähiopetus on vähentynyt huomattavasti, jolloin myös oppilaiden kohtaaminen jää vähäisemmäksi kuin ennen. Opiskelijoiden

haluttomuus itse tehdä töitä oman oppimisensa eteen on lisääntynyt. Tämä erityisesti kuormittaa opettajaa, ja vähäisestä ajasta menee osa hukkaan kerratessa asioita niille, jotka eivät ole tehneet tehtäviään tai olleet paikalla tunneilla. Levottomat tai aggressiiviset opiskelijat ja ryhmät hyötyvät koiran käyttämisestä tunneilla. Koira rauhoittaa ja tasoittaa opiskelijoiden tunne- ja viretilaa, ja luo positiivisen ilmapiirin.

Koiran läsnäolo luokassa ei lisää lähiopetuksen tuntimäärää, mutta se tarjoaa juuri sellaista välitöntä läheisyyttä ja huomiota, mitä opiskelija tarvitsee. Koira ei huomauttele virheistä, tuomitse tai arvostele, ja sille on helppo ilmaista tunteitaan. Koiran ja ylipäänsä eläimen vaikutusta ei pysty korvaamaan millään välineellä tai menetelmällä.

Koulukoiran kanssa voi tehdä hauskoja ja motivoivia harjoitteita. Toinen opettaja kertoi, että hänen on ollut haastavaa keksiä uusia ja mielekkäitä tehtäviä opiskelijoille, mutta koira tarjosi niitä runsaasti. Osa näistä tehtävistä oli hyviä toteutettuna myös ilman koira. Kuitenkaan koiran käyttämisen ei tarvitse olla strukturoitua, vaan pääasiassa sen suurin hyöty ja vaikutus ovat puhtaasti sen läsnäolossa. Opiskelijat itse kokivat koulukoiran käytön motivoivaksi ja mielenkiintoiseksi, ja he myös kiintyivät siihen hyvinkin lyhyessä ajassa.

Koulukoira oli käytössäni noin kaksi kuukautta, ja sinä aikana ei ollut huomattavissa yhteyttä koiran läsnä ololla ja opiskelijoiden poissaolojen määrällä. Kuitenkin toinen opettajista sanoi, että yksi erään ryhmäni opiskelijoista olisi todennäköisesti lopettanut koulun kesken ilman koira. Tässä opiskelijassa huomasin itsekkin erittäin suuren muutoksen näiden kahden kuukauden aikana.

Kuraattorin haastattelusta saamani vastaukset olivat hyvin samassa linjassa opettajien kanssa, vaikka kysymykset eivät olleet täysin samat. Osittain niissä oli kuitenkin samankaltaisia tai samoja asioita tarkoittavia kysymyksiä.

Haastattelusta kävi ilmi opettajan ja kuraattorin näkökulmaero esimerkiksi opiskelijoiden henkilökohtaisiin opetuksen järjestämistä koskeviin suunnitelmiin. Henkilökohtaisesti räätälöidyt opetussuunnitelmat kuormittavat opettajia, mutta kuraattorin näkökulmasta helpottavat opiskelijoiden taakkaa. Kuitenkin sekä opettajat että kuraattori olivat yhtä mieltä siitä, etteivät nuorten ongelmat, tai erityistarpeiset nuoret eivät ole vähentyneet.

Kuraattori ei ollut käyttänyt koira tai muuta eläintä apuna työssään. Kuitenkin hänen mielestään koiran läsnäolo loi tapaamisiin aivan erilaisen ilmapiirin. Kuraattori myös arveli koiran madaltavan opiskelijan kynnystä tulla varsinkin ensimmäiseen tapaamiseen, jos hän tietää koiran olevan paikalla.

Kuraattori arveli koiran käyttämisestä hyötyvän erityisesti sulkeutuneet ja masennusoireiset opiskelijat. Koira toimi hyvin lohduttajana ja tunteiden tulkkina. Kuitenkaan kaikki opiskelijat eivät ole eläinhiljisiä, joten eläimen käyttämisestä ei automaattisesti ole hyötyä kaikille.

7 TULOKSET

Koulukuraattori toimii ikään kuin kasvatus- ja sosiaalitieteiden välimaastossa. Kuraattorin tehtävänä on toimia koulun perustehtävää täydentäen, ja työssä yhdistyy sekä sosiaalinen että pedagoginen näkökulma. (Sipilä-Lähdekorpi 2006, 11) Eläinavusteisen pedagogiikan käyttö kouluissa on hyvin perusteltua. Eläimen vaikutukset ihmisen hyvinvointiin on todistettu monesta näkökulmasta, ja eläinavusteisen pedagogiikan yhteys kouluympäristöön on kiistaton. Oli kouluaste mikä tahansa, koira voi parantaa opiskelijoiden suorituksia psyykkisen hyvinvoinnin perustarpeita vahvistamalla, sekä lisäämällä opiskelumotivaatiota oppitunneilla.

Koulukuraattori on tavallaan opiskelijan ja koulujärjestelmän etujen välikappale. Sipilä-Lähdekorpi mainitsee jo vuonna 2006 koulukuraattorin tekevän yksilötyötä yhteistyön kustannuksella koulujen resurssien vähentämisestä johtuen. (Sipilä-Lähdekorpi 2006, 32) Kymmenen vuotta myöhemmin tilanne on edelleen sama. Resurssileikkaukset jatkuvat kuormittaen sekä opettajia, opiskelijoita että kuraattoreita. Ongelman lähtökohta on toki koulumaailmaa suurempi, joten tässä kohtaa pitäisi kuuluttaa leikkausten kohteiden valitsijoita. Nuoret ja tulevaisuus ei pitäisi olla se asia mistä vähennetään, vaan se, johon panostetaan. Painotan, että tämä koskee yleisesti koko koulutusjärjestelmää, ei yksittäistä koulua.

Käytännöntyöni tuki voimakkaasti tämänhetkistä näkemystä eläinavusteisesta pedagogiikasta. Niin omat havaintoni kuin haastattelujen tulokset pystyin vetämään yhteen ajatukseen: eläimen käytölle oppimisen tukena on tarvetta, samoin kuin kaikelle Green care -toiminnalle. Yhtä ryhmää lukuun ottamatta kaikki vastasivat eläimen läsnäoloon positiivisesti. Opiskelijat olivat levollisempia ja pystyivät keskittymään opiskeluun paremmin. Huomionarvoista on, että haastateltavien opettajien mukaan opiskelijat ilmaisevat enemmän nimenomaan positiivisia tunteita koiran läsnä ollessa.

Erityisesti eläimen läsnäolo näkyi sulkeutuneiden tai erityisnuorten käyttäytymisessä. Juttelin yhden tunnin päätteeksi pitkään muutaman opiskelijan kanssa heidän harrastuksistaan heidän silitellessään samalla koulukoiraa. Heidän poistuttuaan opettaja kertoi, että yhden näistä nuorista olevan erityisnuori, ja häneen on joskus todella vaikea saada kontaktia. Opettajan mukaan hän on myös äkkipikainen ja toisinaan hyvin negatiivinen. Hän kuitenkin koko ajan halusi koiran lähelleen, ja tunnin jälkeen tuli itse ottamaan kontaktia minuun. Samoin tekemissäni haastatteluissa kävi ilmi, että eläimen läsnäolo vaikuttaa voimakkaimmin juuri erityistarpeisten nuorten kanssa.

Kaikki ryhmieni opiskelijat olivat niin sanotusti tavallisia opiskelijoita, eli he kävivät kaikki koulua samalla opetussuunnitelmalla. Koirasta on kuitenkin yhtä lailla iloa ja hyötyä kaikille opiskelijoille. Vaikka jotkut opiskelijoista eivät olisikaan erityistä vahvistamista vailla, se ei tarkoita, etteikö heidän kanssaan kannattaisi käyttää näitä menetelmiä. Ryhmähenki ja luokan tunnelma ei voi koskaan olla liian hyvä. Yleisen opetussuunnitelman mukaan opiskelevien joukossa jokainen on kuitenkin aina oma persoonansa. Oppimisvaikeudet eivät automaattisesti tarkoita, että opiskelija ei pystyisi suoriutumaan koulusta toisten tahdissa. Samalla tavoin ujo nuori pystyy opiskelemaan sosiaalisesti vahvojen opiskelijoiden joukossa. Koira ei kuitenkaan tiedä kenenkään ujoudesta, stressiherkkyydestä, puhevioista tai oppimisvaikeuksista mitään. Vaikka koiralle nämä asiat kertoisikin, se ei siltikään ymmärrä. Koira ei ymmärrä puhetta, eikä se pysty arvostelemaan tai tuomitsemaan ketään tämän ominaisuuksiensa perusteella.

Kuten useassa luvussa olen jo maininnut, koiran suurin myötävaikutus on nimenomaan sen läsnäolossa. Tunneilla käyttämilläni toiminnallisilla harjoituksilla oli

enemmänkin tarkoitus tehdä vaihtelevia ja motivoivia harjoituksia tavanomaisen opiskelun lomaan. Useampi eläintenhoitajaopiskelija sanoi, että äidinkielen tunneille on mukava mennä, koska ne ovat niin erilaisia verrattuna muihin yleisaineiden oppitunteihin. Koiran avulla siis sain nostettua ainakin opiskelijoiden motivaatiota tulla tunneille, vaikka poissaolojen määrästä en saanut tuloksia suuntaan tai toiseen. Toki olin vain kaksi kuukautta koululla, joten tällaisten tulosten saamiseksi tutkimuksen tulisi olla huomattavasti laajempi tai ainakin pidempiaikainen.

Käytettävän koiran tulee soveltua tehtävään muutenkin kuin olemalla ystävällinen. On kaikkien etu, että koira todella haluaa olla luokassa, ja nauttii saamastaan huomiosta. Mitä itsenäisemmin koira ottaa kontaktia opiskelijoihin, sen suurempi sen merkitys on. Varsinkin ujommat ja hiljaisemmat opiskelijat harvemmin kutsuvat koiraa luokseen, vaikka haluaisivatkin silittelä sitä. Lempeä ja hillitty huomion vaatiminen ja sen aktiivinen hakeminen ovat ehdottomasti hyödyksi koulussa käytettävälle koiralle. Silloin koira tuo voimakkaasti itsensä ihmisten pariin, ja sitä on helppo lähestyä.

Koiran ohjaajan tuntemus koirista on myös avainasemassa. Kun ohjaaja tuntee hyvin koiran käyttäytymisen, pystyy koira kertomaan opiskelijoista huomattavan määrän sellaisia asioita, joiden havaitsemiseen saattaisi mennä muuten paljon pidempään.

Koska Kainuun ammattiopistolla pyritään käyttämään mahdollisimman paljon opiskelijoiden ammatillisia toimintaympäristöjä, sain haastatteluissa esille todella mielenkiintoisen ilmiön. Luonnonvara-alan opiskelijat toimivat eläinten parissa koirakeskuksella, jossa on muun muassa opiskeluympäristönä toimiva koirahoitola, navetassa sekä koulun omalla hevostallilla. Haastattelun mukaan navetalla oli voimakkain positiivinen vaikutus opiskelijoihin. Opettaja itse koki tämän johtuvan siitä, että koirakeskus on eri tiloihin jaettu kokonaisuus, jossa koirat ovat omissa häkeissään, eivätkä pääse kosketuksiin opiskelijoiden kanssa oppituntien aikana. Hevoset taas ovat päivisin pääasiassa ulkona, joten ne eivät olleet läsnä oppituntien aikana. Navetassa sen sijaan eläimet ovat lähellä, ja omassa normaalissa elinympäristössään.

Tästä tein päätelmän, että eläimen olemassaolon lisäksi myös ympäristöllä on merkitystä. Koirahoitola ei ole siellä oleville koirille niiden oma elinympäristö, ja sen lisäksi koirat saattavat olla ajoittain levottomia kuullessaan vieraita ääniä ympärillään.

Todennäköisesti tässäkin ympäristössä koirilla olisi ollut voimakkaampi vaikutus, mikäli ne olisivat olleet kosketuksissa opiskelijoihin. Navetassa sen sijaan eläimet ovat omassa, tutussa elinympäristössään, eläimillä on oma, turvallinen laumahierarkiansa, ja ne ovat tottuneet siellä kulkeviin isompiinkin ihmisryhmiin. On siis merkityksellistä, millaisessa ympäristössä eläinten kanssa toimitaan. Koulukoira voidaan kuitenkin tuoda opiskelijoiden ympäristöön eli luokkaan, jonka myös koira kokee omakseen.

Tutkimusmenetelmäni heikkous oli havainnoinnissa totta kai minä itse. En ole eläinavusteiseen toimintaan koulutettu ammattilainen, joten käytännötasolla oma ammattitaitoni on vielä vajavainen. Ymmärrän ja tiedän, mitä toiminta vaatii, mitkä ovat sen periaatteet, tarkoitukset, mahdollisuudet ja hyödyt, mutta kokemukseni on kuitenkin vielä vähäinen. Lisäksi oma vahva uskoni aiheeseen olisi saattanut vääristää tuloksia, koska useasti ihminen näkee niitä asioita, joita haluaa nähdä. Jos tutkimusaihe tai kohde on liian lähellä tutkijaa itseään, voi tämän olla vaikeaa tarkastella tutkittavaa asiaa objektiivisesti.

Haastattelut toimivat ikään kuin vertailuryhmänä omille näkemyksilleni ja havainnoilleni. Totta kai oli ilahduttavaa, että sain haastatteluista hyvin samankaltaisia tuloksia kuin mitä itse ajattelin, ja että ne olivat linjassa eläinavusteisen pedagogiikan näkemyksien kanssa. Vaikka opettajat ja kuraattori olivat kaikki eläinten ystäviä, ja kaksi heistä myös koiranomistajia, ei kellekään heistä ollut perehtymistä eläinavusteiseen toimintaan. Kaikki haastattelemani henkilöt olivat lähtökohtaisesti hyvin myönteisiä eläimen kanssa toimimiseen. Todennäköisesti olisin saanut erilaisia vastauksia, mikäli olisin työskennellyt sellaisen ryhmän kanssa, jonka opettaja suhtautuu skeptisesti tai jopa negatiivisesti eläinavusteiseen toimintaan. Kuitenkaan tällaista toimintaa on vaikea, jos mahdoton tehdä ryhmässä, mikäli opettajan asenne on kielteinen. Teimme paljon yhteistyötä opettajien ja kuraattorin kanssa, enkä usko että toteutus olisi ollut mahdollista, mikäli suhtautuminen olisi ollut negatiivista.

Kuten mainitsin jo aiemmin, oma suhteeni opiskelijoihin oli ainakin jossain määrin auktoriteettinen. Jos joku opiskelijoista selasi puhelintaan tunnilla, pelkkä merkitsevä katse riitti opiskelijan laittamaan puhelimensa pois. Toki olin ennen tätä jo maininnut jollain aikaisemmalla tunnilla puhelimen käytöstä, joten opiskelija tiesi mistä oli kyse.

Uusi ihminen saa ryhmässä aina jonkinlaisen reaktion aikaan. Ryhmän asenteet minua kohtaan olivat siis hieman samanlaiset kuin tuntematonta opettajaa kohtaan: opiskelijat eivät voineet vaikuttaa minun läsnäolooni tai toimintaani ryhmässä.

Opiskelijoilta tuli todella vähän suullista palautetta koulukoiran käyttämisestä. Nekin olivat pääasiassa jonkun yksittäisen opiskelijan palautteeksi tarkoittamattomia kommentteja, kuten ”voidaanko tehdä jotain koiran kanssa”. Muu palaute tuli opettajille niin, etten itse ollut kuulemassa. Opiskelijoilla ei siis ollut syytä sanoa asioita esimerkiksi minua miellyttääkseen. Tuloksia tarkastellessa on kuitenkin tärkeää ottaa huomioon ryhmien sosiaalipsykologiset vaikutukset asenteisiin, sekä suhtautumiseen uutta asiaa ja ihmistä kohtaan.

Ryhmien suhtautumisessa ja reaktioissa koiraan ei ollut eroja. Kaikki opiskelijat olivat samalla tavalla ystävällisen kiinnostuneita koirasta, silittivät sitä mielellään, ja osallistuivat toiminnallisiin tehtäviin. Sukupuolet erottuivat toisistaan jonkin verran. Miesopiskelijat olivat osittain naisopiskelijoita hieman rohkeampia sekä minun, että koiran kanssa. Heillä ei ollut niin suurta jännitystä esimerkiksi vieraan kielen puhumiseen. Miesopiskelijat myös tuntuivat pitävän isosta koirasta, joka rotunsa puolesta saattaa joissakin ihmisissä herättää ennakkoluuloja. Yksi miesopiskelijoista sanoikin ensimmäisen kerran koiran nähtyään: ”No tämä on oikea koira, ihan koiran kokoinen!”

Koiran rodulla, iällä tai koolla ei ole varsinaista merkitystä. Eniten merkitsee se, että se on työhönsä soveltuva. Toki iso koira saattaa herkemmin herättää pelkoa kuin pieni, mutta käyttämistäni saksanpaimenkoirista kuulin useiden henkilökuntaan kuuluvien toteavan, että yleensä he pelkäävät saksanpaimenkoiria, mutta eivät näitä. Osittain tähän varmasti vaikutti koirien status koulukoirina, jolloin yleinen ennakkoletus oli, että ne ovat ystävällisiä ja hyvätapaisia.

Tiivistettynä tuloksista voi siis sanoa, että koiran käyttäminen kouluissa lisää opiskelijoiden ja työntekijöiden hyvinvointia, parantaa ilmapiiriä ja tuo lisämotivaatiota opiskeluun. Koulukoiraidean toteuttamiseen on useita vaihtoehtoja: koulun henkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä on itsellään koira mukana töissä, koulussa toimii erillinen koiranohjaaja, joka osallistuu useisiin tilanteisiin koiran kanssa, tai koira ”tilataan” ulkopuolelta käymään koululla säännöllisesti.

7.1 Etiikka

Tutkimusta tehdessä on erittäin tärkeää huolehtia toimintansa eettisyydestä. Kohderyhmän tai -henkilön tulee tietää mihin käyttöön materiaalia kerätään, ja millä tavoin siitä raportoidaan. Näistä lupauksista on myös pidettävä kiinni. Samoin kohderyhmän tai -henkilön yksityisyydensuojasta tulee huolehtia sovitulla tavalla. (Vilkkä 2006, 113)

Alusta asti suunnittelin tarkasti tutkimukseni eettisyyden. Jokaisen ryhmän tavatessani kerroin opiskelijoille, kuka olen ja mitä teen, sekä mainitsin erikseen, että materiaalini tulee tutkimustarkoituksiin. Otin jonkin verran kuvia sekä lyhyitä videoita toiminnallisista harjoituksista, lähinnä havainnollistaakseni käytettävää menetelmää, ja aina ennen kuvaamista mainitsin ryhmälle, että kuvaan ainoastaan koiraan en henkilöitä, mutta videolla saattaa näkyä esimerkiksi jonkun kengät.

Työn raportoinnista neuvottelin tilaajan, opettajien sekä kuraattorin kanssa. Kysyin, voinko mainita ryhmien opiskelualan, sekä opiskelijoiden iät ja sukupuolet. Mielestäni nämä olivat tulosten kannalta merkittäviä tietoja. Näin henkilöt jäivät tunnistettaviksi ryhmänä mutta eivät yksilöinä.

Kuraattorin tapaamiset olivat anonymiteetin kannalta haastavampia. Kuraattori sopi opiskelijoiden kanssa etukäteen minun ja koiran läsnäolosta. Kuitenkin kerroin tapaamisten alussa tekeväni opinnäytetyötutkimusta. Sovimme kuraattorin kanssa, että opiskelijat eivät ole millään tavalla tunnistettavissa raportista, eikä käydyistä keskusteluista kirjoiteta mitään ylös. Työn tavoitteita ajatellen tällä ei oikeastaan ollut merkitystä, koska sain näyttöä koiran tarpeesta ja vaikutuksista kuraattorin apuvälineenä, mikä oli alkuperäinen tarkoituskin. Tässä kontekstissa tulosten kannalta on riittävää, kun tietää tapaamisten luonteen ja tarkoituksen. Yhdestä henkilöstä jonka kanssa tapasimme useamman kerran, päädyin kuitenkin käyttämään peitenimeä tekstin selkeyttämiseksi.

Hyvä tieteellinen käytäntö on, että tutkittavat henkilöt, ryhmät tai paikkakunta eivät ole tunnistettavissa tutkimuksesta (Vilkkä 2006, 114), mikä ei kuitenkaan ollut tässä työssä täysin mahdollista. En kuitenkaan pitänyt tätä ongelmana. Kaikkien tutkimukseen osallistuvien kanssa sovittiin, millä tavalla anonymiteetistä huolehditaan.

Hyvä ja eettinen tutkimus on laadukas ja luotettava. Laadullisten tutkimusten ongelmana on niiden mittaamisen vaikeus. Siinä missä määrällinen tutkimus on suoraan mitattavissa saaduista tuloksista, joutuu laadullisen tutkimuksen perustelemaan ja raportoimaan teorian kautta huomattavasti pidemmin. Myös tieteen määritelmä tuo oman haasteensa laadulliseen tutkimukseen. Pitääkö tiede aina pystyä laskemaan, vai onko olemassa toisenlaista tiedettä? (Tuomi, Sarajärvi 2009, 127-133) Olen pyrkinyt vastaamaan näihin ongelmiin luotettavilla ja ajankohtaisilla lähteillä, sekä tutkimuksiin perustuvilla, oikeaksi todetuilla teorioilla.

Koska opinnäytetyöni on laadullinen ja omana yksilönään toteutettu, se ei ole sellaisenaan täysin toistettavissa. Se on kuitenkin samankaltaisena konseptina mahdollista tehdä uudelleen. Jokainen havainnointitilanne on kuitenkin ainutlaatuinen, ja havainnot tutkijan omia, joten tulos voi samalla ajatuksella toteutettuna kuitenkin olla täysin erilainen.

Lähdemateriaalini ovat kaikki korkeintaan kymmenen vuotta vanhoja.

Eläinavusteisesta toiminnasta tehdyt tutkimukset vanhenevat osittain hyvinkin nopeasti, sillä toiminta laajenee jatkuvasti ja nopealla tahdilla. Sen peruseriaatteet kuitenkin säilyvät. Koulumaailman toimintamallit niin ikään muuttuvat jatkuvasti. Kuitenkin itse koululaitoksen perusajatus, teoreettisen tiedon ja ammattitaidon lähteenä pysyy samana. Koulun sosiaalipedagoginen rooli on kymmenissä vuosissa mennyt huomattavasti eteenpäin (Sipilä-Lähdekorpi 2006, 11-20), mutta ihminen itse pysyy primitiivisiltä tarpeiltaan muuttumattomana. Kuitenkin on tärkeää käyttää ajankohtaisia ja luotettavia lähteitä, jotka pääasiassa puhuvat nykyhetken kanssa samaa kieltä. Tähän panostin lähdemateriaaleja valitessani.

7.2 Hyödynnettävyys

Tilaaajalle työni on hyödyllinen monella tapaa. Heidän omien opiskelijoidensa parissa tehdyllä tutkimuksella on totta kai itseisarvo, mutta he voivat myös hyödyntää käyttämiäni menetelmiä. Koska hyvinvoinnin tuottaminen kuuluu heidän opetussuunnitelmaansa, opiskelijat saavat paitsi menetelmiä, myös tuloksia niiden käytöstä. Hyvinvoinnin tuottamista eläinten avulla opiskelevat voivat hyödyntää oppimisympäristönsä ainutlaatuisia mahdollisuuksia, ja tuoda esimerkiksi jo olemassa olevaa lukukoiratoimintaa mukaan opiskeluun.

Suurin osa suomalaisista, oppimisympäristöissä tehdyistä eläinavusteisen toiminnan tutkimuksista on tehty ammattikouluikäisiä nuorempien ryhmien parissa. Eläinavusteinen pedagogiikka on sovellettavissa kaikissa muodoissaan kaikkien ikäryhmien kanssa. (Kasvatus- ja kuntoutuskoirat ry 2016) Koiran kanssa toteutetut toiminnalliset tehtävät ovat oikeastaan koiran näkökulmasta hyvin yksinkertaisia, ja ohjaaja voi käyttää periaatteessa samaa tehtävää hieman varioituna lähes mille tahansa kohderyhmälle.

Koska eläinavusteinen pedagogiikka on vielä useille tuntematon käsite, kaikki tutkimustulokset ovat tarpeellisia. Menetelmä on koko ajan kasvamassa yhtenäisempään ja ammatillisempaan suuntaan, ja tarvitsee tuekseen sekä teoreettista tulosta että käytännön kokemuksia.

Työssä on esitelty mahdollisia vaihtoehtoja koulukoiran käyttämiselle. Eläinavusteista toimintaa suunnitteleva voi saada näkökulmia toiminnan aloittamisesta.

7.3 Jatkotutkimuskysymykset

Vuosina 2009-2013 eläinavusteisesta toiminnasta ja terapiasta on julkaistu yli kaksikymmentä opinnäytetyötä. (Färm 2013) Nopealla katsauksella pelkästään vuonna 2016 opinnäytetöitä on tullut enemmän kuin kaksikymmentä lisää. (Theseus julkaisuarkisto 2016) Tutkimusten määrän huomattavasta noususta pystyy osittain myös päättelemään mielenkiinnon eläinavusteista toimintaa kohtaan kasvaneen.

Suomessa ei ole tehty eläinavusteisen toiminnan piiristä määrällistä tutkimusta esimerkiksi eläimen käytön vaikutuksista oppimisvaikeuksissa. Tällainen tutkimus toisi huomattavaa tieteellistä lisäarvoa luonteensa vuoksi osittain vaikeasti mitattavalle aiheelle.

Eläinavusteiseen toimintaan liittyvät käsitteet ovat jonkin verran hajanaiset. Ne eivät myöskään ole täysin vakiintuneet tai selkeästi erotettavissa muuten kuin jaolla terapiaan ja toimintaan. Määrällinen tutkimus eläinavusteisesti toimivista ammattilaisista sekä vapaaehtoisista olisi erittäin hyödyllinen, varsinkin kun aiheesta saatava tieto on ainakin jossain määrin hajallaan.

Koirien geenitutkimus menee huomattavaa tahtia eteenpäin. Hannes Lohen työryhmä on löytänyt huomattavan määrän yhteyksiä koirien käytös- ja terveysongelmien sekä geeniperimän välillä. Biologi ja eläinten käyttäytymistieteilijä Katriina Tiira on myös tutkimuksissaan havainnut koiran kognitiokyvyn huomattavasti luultua paremmaksi. Koira pystyy siis lukemaan ihmisen kasvoilta ja olemuksesta paljon enemmän asioita kuin on uskottu. (SmartDog KY 2016) Koiraihmissen näkökulmasta olisi todella mielenkiintoista saada työssään erityisesti menestyneiden kasvatus- ja kuntoutuskoirien luonneominaisuuksista tutkimustietoa. Onko niillä kenties samankaltaisia tuloksia ongelmanratkaisukyvyssä tai jossain muussa ominaisuudessa? Käytettävä eläin on totta kai erittäin merkittävässä roolissa kaikessa eläinavusteisessa toiminnassa, joten tutkimustulokset tukisivat myös niiden ohjaajien tarpeita. Totta kai tällainen tutkimus tarvitsisi ensin tutkittua koiramateriaalia, mitä ei tällä hetkellä ole saatavissa.

8 POHDINTA

On kaikkien etu, että opiskelijat suorittavat aloittamansa opinnot loppuun. Ammattikouluikäiset nuoret ovat pääsääntöisesti aloittaessaan alaikäisiä, eikä monikaan heistä vielä tiedä, mitä haluavat tulevaisuudessa tehdä. Usea tämän ikäinen myös etsii itseään ja omaa identiteettiään murrosiän myrskyistä. Ehkäpä toisen asteen oppilaitokset sen takia ovat kohtalaisessa ristiriidassa

vapaaehtoisuuden ja peruskoulumaisen opiskeluun hellästi patistamisen välimaastossa. Mietin myös peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen välistä siirtymää. Pitäisikö jo peruskoulussa painottaa enemmän tulevaisuusajatteluun ja saada lapset huolehtimaan itse omasta koulutuksestaan, vai toisen asteen koulutuksen tulla lähemmäs peruskoulun näkökulmaa? Tämä on totta kai myös opiskelijakohtaista.

Eläinavusteinen toiminta, terapia ja opetus saavat jatkuvasti uutta positiivista tutkimus- ja käyttötulosta. On tietysti tärkeää tietää, mihin eläimen hyödyt tieteellisesti pohjautuvat, mutta olemassaolonsa todistelun sijaan voisi kohta olla aika siirtyä tarkastelemaan eläinten käytön lähes rajatonta laajuutta.

Asiakas todennäköisesti näkee eläimen sellaisena kuin se on, miettimättä sen syvällisemmin millainen koira tai hevonen on kyseessä. Useimmille ihmisille koira on koira, ja hevonen on hevonen. Koska itse näen koirasta niin paljon enemmän, tulen todennäköisesti välillä unohtamaan sen syvimmän tarkoituksen. Laskeeko oma koirani enää minun verenpainettani, tukeeko se hyvinvointiani, kun huomaan keskittyväni enemmän sen ominaisuuksien arvosteluun kuin itse eläimeen? Kuitenkin kun katson hevosta, näen vain hevosen. Se ei ole erikseen hyvä tai huono hevonen, enkä arvostele sitä samalla tavalla kuin koiraa. Asiakas ei toivottavasti koskaan jää pohtimaan eläimen kyvykkyyttä olla juuri sellainen kuin sen pitäisi olla. Silloin suhde eläimeen on kaikkein puhtain, kun ihminen näkee eläimen täydellisenä, juuri sellaisena kuin sen kuuluu olla.

Mielestäni tähän ajatukseen tiivistyvät kaiken Green care -toiminnan vaikutukset. Luonto on täydellinen juuri sellaisenaan, oli se sitten millainen tahansa. Metsässä kaikki on oikealla paikallaan ilman kenenkään järjestelyä. Kun mikään ei ole väärässä paikassa, voi keskittyä kuuntelemaan mitä maailmalla on sanottavaa.

Tämän opinnäytetyön tekeminen oli minulle erittäin valaiseva ja myös rohkaiseva kokemus. Usko omaan ammattitaitoon ja näkemyksiin saivat huomattavaa vahvistusta.

Lopuksi haluaisin kiittää Kainuun ammattiopistoa mahdollisuudesta, luottamuksesta sekä huikeasta kokemuksesta päästä toteuttamaan omaa visiotani eläinavusteisesta pedagogiikasta.

LÄHTEET

Ahonen, Liisa 2009. Sosiaalisen ilmapiirin tukeminen koululuokalla, kaksi erilaista lähestymistapaa. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.

<https://www.google.fi/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=Sosiaalisen+ilmapiirin+tukeminen+koululuokalla>

Alasorvari, Vilja & Hopiavuori, Annika 2014. Pieniä rapsutuksia ja hännänheilutuksia. Koira-avusteinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Pro gradu –tutkielma. Kasvatustieteiden laitos.

<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/43793/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201406182091.pdf?sequence=1>

Färm, Mia (2013). Eläinavusteinen toiminta ja eläinavusteinen terapia – Systemaattinen kirjallisuuskatsaus. Opinnäytetyö. Saimaan ammattikorkeakoulu.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/69344/Farm_Mia.pdf?sequence=1

Green care Finland ry www-sivu. <http://www.gcfinland.fi/> 24.10.2016

Haapiainen, Susanna 2010. Sosiaalipedagoginen hevostoiminta toimintakyvyn tukena. Opinnäytetyö. Diakonia ammattikorkeakoulu.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/7912/Haapiainen_Susanna.pdf?sequence=1 23.11.2016

Helkama, Klaus; Myllyniemi, Rauni & Liebkind, Karmela 2013. Johdatus sosiaalipsykologiaan. Porvoo: Bookwell Oy.

Humanistinen ammattikorkeakoulu www-sivu.

<http://www.humak.fi/opiskelijaksi/yhteisopedagogi/yhteisopedagogi-amk/> 26.11.2016

Ikäheimo, Kaija (toim.) 2013. Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solution Models House.

Kainuun ammattiopisto KAO:n www-sivu. <http://www.kao.fi/> 24.10.2016

Kallio, Salla & Rintamaa, Johanna 2008. Koira mukana lastensuojelussa. Opinnäytetyö. Sosiaalialan koulutusohjelma.

http://sennenkoirat.net/site/assets/files/misc/hali-berni_ont_kallio_rintamaa.pdf

Kasvatus- ja kuntoutuskoirat ry www-sivu. <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/> 24.10.2016

Lappalainen, Kristiina; Kuittinen, Matti & Meriläinen, Matti (toim.) 2008. Pedagoginen hyvinvointi. Turku: Painosalama Oy.

Lee, Mary R.; Olmert, Meg D & Yount, Rick A. 2012. Service Dog Training Program for Treatment of Posttraumatic Stress in Service Members.

U.S. Army Medical Department Center and School, Fort Sam Houston, Tex.

<http://cdm16379.contentdm.oclc.org/cdm/ref/collection/p15290coll3/id/1259>

22.10.2016

- Lorraine, Ernst 2014. Managed health care connect www-sivut. <http://www.managedhealthcareconnect.com/article/animal-assisted-therapy-exploration-its-history-healing-benefits-and-how-skilled-nursing> 22.10.2016
- Meriläinen, Matti (toim.) 2008. Pedagoginen hyvinvointi. Turku: Suomen kasvatustieteellinen seura.
- Ruokoski, Vilma 2016. Koira rauhoittaa nopeammin kuin ihminen – koirat yhä useammin apuna kasvatustyössä. Artikkelit. YLE-uutiset. <http://yle.fi/uutiset/3-9248173> 24.11.2016
- SmartDog KY www-sivut. <https://smartdog.fi/tietoa-minusta> 26.11.2016
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviranomainen Valvira www-sivut. <http://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet> 24.11.2016
- Suomen kennelliitto – Finska kennelklubben ry www-sivut. <http://www.kennelliitto.fi/>. 20.10.2016
- Theseus julkaisuarkisto. Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ja julkaisut verkossa. https://www.theseus.fi/search?scope=/&order=DESC&rpp=10&sort_by=2&page=3&q=el%C3%A4inavusteinen&etal=0 22.11.2016
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Tammi.
- Valteri-koulu Mikael www-sivut. <http://www.mikael-koulu.fi/index.php/tietoa-mikaelista> 23.11.2016
- Vilka, Hanna 2006. Tutki ja havainnoi. Vaajakoski: Tammi.
- YritysAmis www-sivut. <http://www.yritysamis.fi/> 10.11.2016

LIITTEET

Liite 1: Äidinkielen opetuksen kurssirunko eläintenhoitajaopiskelijoille

Eläintenhoitajien äidinkieli 1, 3 osaamispistettä, 1.opiskeluvuonna

Alustava aikataulu ja ohjelma:

To 22.9. klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: äidinkielen esittely, johdattelu, ops, sisällöt ja suoritustavat ja tutustuminen

Pe 23.9. klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: opiskelutaitoja (oppimistyyliä ja oppimisohteet, muistiinpanot ja miellekartat, oman alan miellekarttoja)

To 29.9. klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: opiskelutaitoja (muisti + harjoituksia, lukeminen ja lukemisnopeus)

Pe 30.9. klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: opiskelutaitoja (referointi eli tiivistäminen, oman alan referaatin tekeminen, **ARVIOITAVA tehtävä**)

To 6.10. klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: suullinen viestintä (suullisen viestinnän harjoituksia ja Seppälän oppimisympäristöjen esittely)

Pe 7.10. klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: kielenhuoltoa (välimerkit ja yhdyssanat)

Ke 2.11. klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: kielenhuoltoa (alkukirjaimet, lyhenteet, vierassanat)

To 3.11. klo 14-16, 2 oppituntia

Ohjelma: kielenhuoltoa (numerot ja päätteet, puhe- ja kirjakielen erot ym. muuta tarpeellista, kielenhuollon kertaus)

Ke 9.11. klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: kielenhuollon osaamisen testaus (**valvottu Moodle-tentti**)

To 10.11. klo 14-16, 2 oppituntia

Ohjelma: Kirjastokäynti (Kajaanin kaupunginkirjasto), tiedonhaku, kirjallisuus, kirjallisuusaiheisen tehtävän ohjeistus (kirjavinkkauksen tekeminen)

Ke 16.11. klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: kirjallisuustehtävän tekemistä (mahdollista tehdä itsenäisesti tai koululla)

To 17.11. klo 14-16, 2 oppituntia

Ohjelma: kirjallisuustehtävän tekemistä (mahdollista tehdä itsenäisesti tai koululla)

Ke 23.11. klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: blogit, blogikirjoittaminen ja **kirjallisuustehtävän julkaiseminen** opettajan antamalla blogisivulla

Ke 30.11 klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: asiakirjoittaminen, raportti ja oman raportin tekeminen omaan opiskeluun liittyvästä aiheesta

Ke 7.12. klo 12-14, 2 oppituntia

Ke 19.4. klo 14-16, 2 oppituntia

Ohjelma: suullisia ja kirjallisia harjoituksia eri oppimisympäristöissä (valitse joko navetta, koirakeskus tai talli, ilmoita opettajalle valintasi viimeistään edeltävällä viikolla)

To 20.4. klo 14-16, 2 oppituntia

Ohjelma: lähdeviittausten tekeminen + harjoituksia

To 27.4. klo 14-16, 2 oppituntia

Ohjelma: omaan alaan liittyvän esitelmän aloittaminen, OneNoten käyttö (ohjeistus, julkaisutapa, lähdeviittaukset oltava)

Pe 28.4. klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: omaan alaan liittyvän esitelmän tekemistä (itsenäisesti tai koululla)

To 4.5. klo 14-16, 2 oppituntia

Ohjelma: **omaan alaan liittyvien esitelmien julkaiseminen ja esittäminen**

Pe 5.5. klo 12-14, 2 oppituntia

Ohjelma: äidinkielen arviointikeskustelut opettajan kanssa, itsearviointi

Liite 2: Haastattelukysymykset opettajille

1. Mitä opetat, ja kauanko olet toiminut opettajana?
2. Mikä on tällä hetkellä toisen asteen koulutuksen suurin haaste opettajan näkökulmasta?
3. Oletko itse käyttänyt eläimiä apuna työssäsi?
4. Miten koiran läsnäolo luokassa vaikuttaa opiskelijoihin?
5. Onko saman ryhmän toiminnassa eroa silloin kun koira on läsnä luokassa, verrattuna siihen, kun koiraa ei ole?
6. Oletko saanut opiskelijoilta palautetta koiran läsnäolosta tunneilla?
Millaista?
7. Koetko että koiran jatkuvasta, ammattimaisesta käytöstä kouluympäristössä olisi hyötyä (joko opiskelijoille tai opettajille tai molemmille)?
8. Millaisten ryhmien kanssa koiran käyttämisestä on eniten hyötyä?
9. Pystyykö eläimen vaikutusta mielestäsi korvaamaan jollain muulla?
10. Onko koiran käyttö oppitunneilla vaikuttanut poissaolojen määrään?

Liite 3: Haastattelukysymykset kuraattorille

1. Kuinka kauan olet toiminut kuraattorina?
2. Koetko erityistarpeisten nuorten määrän muuttuneen kouluissa viimeisen 10 vuoden aikana?
3. Mitkä ovat toisen asteen oppilaitoksen suurimmat haasteet tällä hetkellä kuraattorin näkökulmasta?
4. Oletko käyttänyt koiraa tai muuta eläintä mukana työssäsi?
5. Koetko, että kuraattorin apuna työskentelevästä koulukoirasta olisi hyötyä?
6. Onko opiskelijoiden käyttäytyminen tai olemus ollut erilaista koiran ollessa läsnä kuin ilman sitä? Millä tavalla?
7. Miten mielestäsi eläimen vaikutus näkyy parhaiten kuraattorin tapaamisissa?
8. Millaisten opiskelijoiden kanssa eläimen käyttämisestä on eniten hyötyä?
9. Pystyykö eläimen vaikutusta mielestäsi korvaamaan jollain muulla?